

LUCCEAFĂRUL

SĂPTĂMINAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA ● Redactor-șef EUGEN BARBU ● ANUL IX — Nr. 13 (204) Simbătă 26 MARTIE 1966 — 8 PAGINI, 1 LEU

primăvară bogată

Juc în numele conducerii Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România un fierbinte salut Congresului al VIII-lea al U.T.C., acestui for plin de vibrant patriotism, de vitalitate, inteligență, pasiune creatoare, în care ard și luminează ca o flacără vie și puternică neuitate tradiții de luptă și spiritul viu, impresionant, al prezentului socialist, ecoul uzinelor, șantierelor, ogărelor și școlilor, unde — ca într-o uriașă retortă — alături de poporul întreg, tineretul nostru își făurește viitorul.

La fel ca în toate domeniile vieții sociale și spirituale ale patriei — și în literatură — Congresul al IX-lea al P.C.R. eveniment de majoră însemnătate în istoria poporului nostru, a sintetizat aspirațiile și căutările creatoare ale oamenilor de știință și cultură, a deschis largi perspective creației, dezvoltării și infloririi literaturii, culturii noastre naționale.

Aprecierea și analiza din raportul C.C. al U.T.C. vin să confirme încă o dată importanța și preluarea de care se bucură munca literară, grija deosebită pentru dezvoltarea multilaterală, armonioasă, completă, a tinerilor scriitori.

În ultimii ani am asistat cu bucurie la apariția unei întregi pleiade de scriitori talentați, individualități proaspete și distincte, remarcabile și remarcate de la volumul lor de debut.

Ei s-au integrat în frontul nostru literar care prezintă astăzi o mare și fericită varietate de modalități creatoare, o diversitate cu care se poate mindri orice mare cultură — și — în același timp o profundă și indestructibilă unitate care leagă pe scriitorii de toate vîrstele o comuniune spirituală izvorîndă din marșul nostru ideal comun, din devotamentul față de partid, din conștiința înălțătoare și fertilizatoare că talentul fiecăruia, tinar sau vîrstnic, stăruie în mod nemilcilor, poporul care ne-a născut, ne-a hrănit și ne-a înzestrat cu acele înzestrări spirituale care constituie mîndria și rațiunea noastră de-a fi!

Se poate spune, cred, că ceea ce caracterizează creația celor mai buni dintre scriitorii noștri este aplecarea spre marile probleme ale epocii, căutarea noului, ambiția nobilă, de a da glas problemelor care frămîntă pe omul contemporan, făuritor al istoriei, omul al cărui orizont sufleteș, din ce în ce mai larg, adăpostește preocupări din ce în ce mai complexe, mai vaste.

Înalta și permanentă preocupare a partidului nostru, pentru asigurarea acestui drum sănătos și fertil al literaturii și-a găsit o nouă înfrunțare în cuvintele roșite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la acest Congres: „Ei găsesc un profund ecou în suferințele tuturor scriitorilor, pentru că o fi oglinda epocii tale, a fi ecoul aspirațiilor poporului tău este piscul cel mai înalt, cel mai demn de-a fi cucerit, spre el să îndreptăm culezanțele noastre ale tuturor.”

Trebue însă spus că uneori cititorii găsesc sub semnătura unor tineri sau mai puțin tineri scriitori bucurii, fragmente de proză, sau poezii care nu comunică nimic, decît poate o ieftină dorință de originalitate cu orice pret.

Adevăratul experiment, căutarea, are totdeauna un scop; ea tinde să ajungă la acea expresie pură și unică la acel sunet inimitabil și dăinuitor, care „exprimă adevărul” și pe care poporul — creator de neprețuite valori și dascăl al nostru al tuturor, îl simte, îl înțelege, îl însușește, dîndu-i astfel suprema prețuire.

Din momentul cînd și-a luat destinul în propriile mîini poporul român trăiește o experiență măreață, experiența libertății și creației neîntrerupte, a făuririi demnității și mîndriei sale; experiența unor mari transformări în conștiință, a luptei permanente spre mai bine; în acest proces unic, în această experiență fără precedent în istoria noastră își găsește înflorirea maximă, pe o nouă și mai înaltă treaptă, acele înzestrări care l-au caracterizat întotdeauna și profunzia lui omenie, ascuțitul simț al dreptății, respingerea urii și intoleranței, înțelegerea și calul, ironia subțire care restabilește proporțiile atunci cînd ele sînt deformate, dragostea de muncă, generozitatea și profundul așezament față de pămîntul strămoșesc.

Cred că aici se află izvorul adevăratei originalități; aici se află și prețuirea ei. Aici se află și punctul de întâlnire cu marile, rodnicile, puternicele și viile tradiții ale literaturii noastre. Adevăratul scriitor îmboldit în activitatea sa de sfînta nemulțumire creatoare, îi simte străine tendințele de negare a celor care, înaintea lui, au pus o cărămidă, — uneori poate într-adevăr modestă — la edificul culturii naționale. Adevăratul scriitor tinde să simte legal, ca o parte vie și fremătătoare în acel lanț neîntrerupt de creatori care și-au confundat existența, nădejdele, căutările, viziunile cu poporul acosta, așezat aici, la răscrucea vînturilor și a cărui existență este un lung și neafătat eroism de-a lungul timpului.

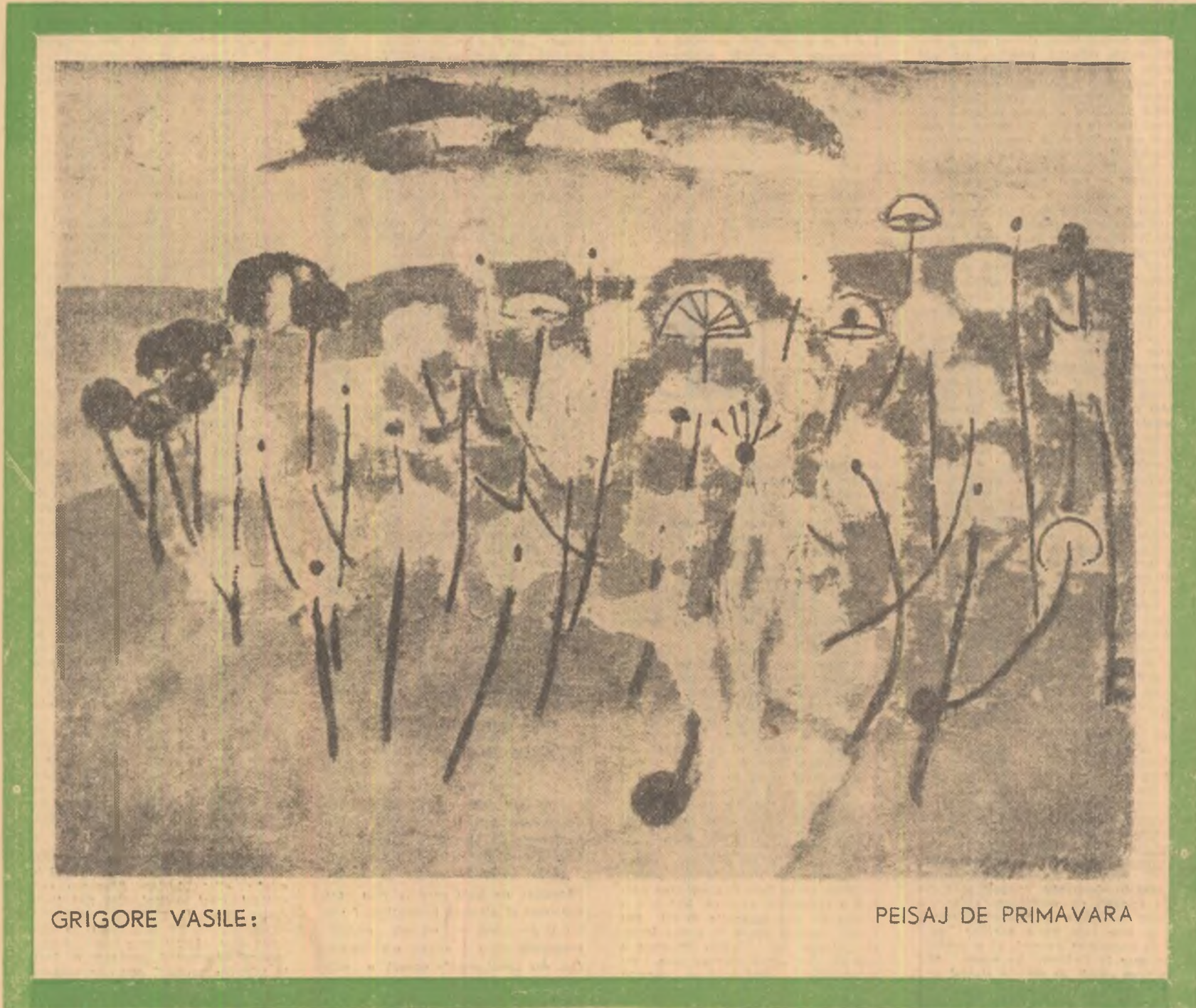
În epoca noastră, tineretea nu e o scuză; tineretea e o obligație; ea se dublează sau se triplează în cazul scriitorului; și trebuie să recunoaștem aici, de la această tribună că mai avem încă foarte multe obligații de îndeplinit; viața tineretului nostru, atît de bogată, atît de vie, cu farmecul și cu elanul ei, cu marile aventuri, cu bucuria de a trăi, de-a munci, de-a crea, de-a îndrăzni, de-a lupta împotriva a tot ce se opune mersului nostru înainte, idealului nostru etic; tineretea cu marea ei binecuvîntare, dragostea; tineretea în care se nasc marile și intrinsic-generale prietenii, acelea care uneori ne urmăresc toată viața; tineretea noastră care ocupă firesc, în procesul de înălțare a României Socialiste, locul pe care-l merită, așteaptă încă acele cărți în care să se regăsească, în care să afle răspunsuri sau întrebări, în care să se vadă așa cum este și cum ar vrea să fie.

Uniunea Scriitorilor, care unește în rîndurile sale toate forțele scriitoricești ale țării, de la Tudor Arghezi pînă la tînărul ale cărui prime cuvinte potrivite bat la poarta vieții, se consideră datorată de-a îndruma pașii tinerii generații de scriitori, cu atenție, căldură, dragoste; de-a întregi climatul curat și stimulator al dezbatărilor de idei, principale; în scopul făuririi unei literaturi mai bogate în care tradițiile să fie strîns legate cu prezentul, care să corespundă cerințelor nobile ale epocii pe care o trăim, care să fie o mîndrie pentru generațiile viitoare.

Alcătuiți cu toții o mare familie. Pentru prima dată în istoria acestei țări care a cunoscut atîția mari creatori doborîți de lipsuri, de boli, de indiferența generală a unei burghezie timpe; pentru prima dată scriitorul e numit „ajutor de nădejde” de către forța care intrupează cele mai înalte idealuri de totdeauna ale poporului nostru, Partidul Comunist Român.

Ne considerăm cu toții angajați și datori, așa cum ne-a cerut partidul prin glasul secretarului său general, să făurim „opere de înaltă valoare artistică și educativă, care să contribuie la ridicarea spirituală a poporului, să îmbogățească patrimoniul culturii naționale”.

TITUS POPOVICI

GRIGORE VASILE:

PEISAJ DE PRIMĂVARĂ

NICOLAE IOANA

partinitate

La origini arde focul
miezul lui e numai dor

te cuprinde în tot locul
arborele mișcător.

Neîmpăcat un simbur bate
sună în muntele de dor

printre cetele înalte
se rotește amețitor.

Și din el bucăți de soare
sună-n văi, precum sonor

ploaia-n cumpeună adîncă
peste cîmpul roditor.

Voce-cerc, voce întînsă
pleacă dintr-un virf de dor

pe circumferința nînsă
de un stol al orelor.

Și măntore netemător
surp un viscol de lumină

între pacea ce mă îndeamnă
între pacea ce-o să vină.

O lumina mea curată
frunte neîngenunețată!

Strălucească cercul mare
ce ne ține strînși în dor

noi sîntem oglinzi o mare
tu nucleu strălucitor!

f i s e goethe (X)

Merck, casier plăților militare, îi semăna mult lui Behrisch și avea ceva și din Herder, adică un cinism pe care-l numim cînd ne convine spiritul mistic. Scria și el cu ușurință, dar producția de nuvele, satire și fabule nu-l fărîșea pe Goethe. Sîntem în 1771. În șase săptămîni se elaborează prima versiune a lui Götz. Merck, fire practică, îl îndeamnă să-și publice această operă de mare succes. Pînă atunci a vînde versuri era o simonie, cum mărturisese Goethe în „Poezie și adevăr”. E drept că începutul îl cam făcuse Klopstock! Cu multă finețe polemică se arată că situația librărilor era excelentă pe cînd cea a poezilor, execrabilă. Părea deci firesc ca autorul Republicii învățaților să-și ofere cartea subscriitorilor și citim pentru deliciul lectorilor aceste rînduri din Dichtung und Wahrheit: „Numeroase persoane cu simțămînte alese, pînă la care se îndreptă o mare influență, se grăbiră să achite subscripția de un galben, cu care nu doreau altă să plătească volumul cit să-l răsplătească pe autor pentru meritele sale față de patrie. Chiar băieții și fete, care nu aveau mulți bani de cheltuielă, își deschisera oușculețele lor; bărbai și femei, aparținînd claselor de sus și de mijloc, își aduseră contribuția la acest dar sacru și astfel se întînuiră poate mii de subscriitori”.

Goethe nu uită să adauge că după livrarea operei lui Klopstock dezamăgirea a fost generală, dar că respectul pentru autor era atît de mare încît nu s-a auzit nici un mormăit, nici chiar murmurul cel mai ușor... O dată precedentul creat, Goethe cere să i se plătească talentul, spiritul și lucrul. Timp de 60 de ani, cum scrie Ludwig, va fi cel mai bine plătit autor din Germania, luînd bani chiar înainte de a da lucrările cele mai bune. Mai: tirziu își va sfîșii servitorul să nu plece de la ușa celor ce-i solicitaseră colaborarea fără primirea onorariului. Cere aceeași plată și pentru edițiile noi și pentru cele vechi. Într-o scrisoare către editorul Colla scrie că nu lasă un stînj din cei 2000 de taleri cuvenii (sumă bună pentru timpul respectiv). O să pară curios, dar știa și ce-i aceea reclama comercială, pentru că trimite mii de exemplare-prospect la Karlsbad, înainte de a-i aparea o carte. Mai ciudat e că pînă la 60 de ani nu adunase prea multă avere desi încasase de la același editor în 40 de ani respectabila sumă de 150.000 de taleri și 9000 de florini. Făcuse dintr-un servitor al său, Seidel, un fel de contabil care devine îngerul său păzitor în materie de finanțe. Schiller avea să-i scrie cu amărăciune lui Colla că „Goethe se taxează sus de tot”. Un biograf crede că autorul lui Faust avusese drepturi de autor mai mari chiar decît cele ale lui Voltaire! Ce-i drept, e drept; mulți scriitori moderni au învățat de la el să-și transforme opera în marfă și asta nu totdeauna în folosul literaturii și-al poeziei! Dar să mergem mai departe pe urmele personajului nostru...

Viața lui se împarte în această epocă între vizitele la Darmstadt, unde citea cu niște domnișoare pe Rousseau și pe Richardson și micile procese pledate pentru evreii din Frankfurt. Cele 28 de înfățișări în fața tribunalului local au lăsat amintirea unui poet bombastic eviind paragrafele de legi și recurgînd la figuri de stil ceea ce face pe judecătorii să surîdă. Avaturile sale sentimentale atît de numeroase o îndeplătesc pe logodnica lui Herder să-i scrie acestuia într-o scrisoare că Goethe nu prea e nobil pentru că nu transformă fiirtul său cu domnișoara von Ziegler într-o căsătorie.

Colaborează la îndemnul lui Merck la revista Frankfurter Gelehrte Anzeigen cu recenzii pe urma cărora mai tirziu va fi pus Eckermann. Articolele, vreo 35 la număr, ne fac să descoperim un Goethe mișcător, pamfletar. Sînt atacați adepții lui Klotz, conducătorul „Bibliotecii științelor frumoase”, precum și comentarii lui Homer care neînțelegîndu-l, îl profanează.

„Tineretul țării noastre, educat în spiritul patriotismului socialist și al internaționalismului proletar, este animat de dragoste fierbinte față de patrie, de respect pentru trecutul glorios de luptă și muncă al poporului, de devotament pentru cauza înfloririi României Socialiste”.

(Din cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al C.C. al P.C.R., la Congresul al VIII-lea al Uniunii Tineretului Comunist)

În mai 1772 e trimis de tatăl său la Weizlar, la un tribunal de acolo, pentru stagiu. În locul parcurgerii actelor plăticioase îi citește pe Socrate, Xenofon, Platon, Theocrit și Pindar. Într-o societate de literari ce se întruneau la amiază la un fel de masă cavalerescă, purtînd pseudonime, Goethe se numește Götz, după numele eroului său. În acest cerc îl întîlneste pe Kestner, logodnicul Charlottei Buff, fiica intendentului ordinului teutonic din oraș. Cunoștința are loc într-o trasură care-i ducea pe toți la balul cimponesc de la Wolperhausen, în a treia zi de Rusali. Fata era o ființă simplă și fragedă care aduce iar furtuna în sufletul său atît de atășabil. Dar să-l lăsăm să o descrie singur: „Lotte, căci așa o voi numi — era lipsită de pretenții într-un înțeles îndoi: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat anumit, pe care găsindu-l vrednic de ea, declarase că înțelege să-și lege soarta de-a lui pentru întreaga viață”. Urmă deci într-o minunată vară, o adevărată idilă germană, din care pricină tot calendarul a celui timp ar fi trebuit să fie tipărit cu roșu. Deși s-a spus că dragostea aceasta l-ar fi dus pînă în pragul sinuciderii, intențiile indoit: mai întîi după firea ei, orientată mai mult către o mulțumire generală decît către satisfacerea unor inclinații speciale, apoi fiindcă era hotărîtă să se căsătorească cu un bărbat

ce ai

în doi

telefonul

Deschid ochii — și pasarella suspendată deasupra liniilor înzăpezite, și omul acela cu cojoc peticit, și cozorocul șepci lui de ceferist tras pînă sub sprincene, și din nou pasarella și vîntul și brațul meu ca un inel al lui Saturn încolăcind pachetul, totul se pierde, se destramă, se topește.

Viscolul s-a potolit. După un popas pe o cracă a salcîmului, petecul de tablă smuls de pe casă a ajuns acuma în mijlocul curții. În încăpățînarea cu care s-a luptat să nu se desprindă, a luat o formă stranie. Seamănă cînd cu o ridicolă pălărie de ambasador, cînd cu o tragică corabie naufragiată. E o bucată dintr-o veche firmă. O furuse un căruțar și ne-o vinduse, și se mai vedeau încă pe ea trei litere groase, albastre, pe un fond galben, șters: BRA. Poate se mai văd și acum. E tot ce-a mai rămas din firma LIBRĂRIEI „CARTEA”. „Tablă bună, solidă”, o lauda în toamnă tinichigul cînd m-am suit cu el pe casă, să-l ajut. „Pe librari, erau doi frați, cică i-au împuscat. Nu știu ce cărți cu subînțeles vindeau ei acolo. Prostii. Parcă acuma mai are cineva nevoie de cărți!”. Fulgii care se aștern deși și mărunți aproape că au acoperit-o și peste un ceas cînd o să vină doctorul Haș, o să se împiedice de ea. E teribil de miop, doctorul. Nu-l mai ajută nici ochelarii, nemaipomeniții săi ochelari cu lentilele groase de două degete, care îi alunecă spre vîrf nasului ucoat și în spatele cărora ochii se văd mici ca două bețe de mazăre. Deunăzi, cînd mă oferisem să-l însoțesc la spital, undeva prin piață, convins că răspunde cuiva la salut, și-a scos pălăria și s-a aplecat în fața unui cal de birjă care își scutura capul. Tropăitul animalului l-a făcut să-și dea seama și în clipa următoare mi s-a adresat cu cea mai senină naivitate: „Mi se pare că domnul a fost un cal!”.

Îmi arunc pe spate paltonul și ies să arunc tablă din drum. Știu că dacă doctorul va veni și se va împiedica de ea, asta îl va face să ridice câteva minute în șir, dar prețul bunei sale dispoziții mi se pare prea mare. Nu mă doare, m-am învățat să nu mă mai doară multe; mă irită cîșmalul cu care doctorul Haș își bate joc de propria infirmitate. Miopia lui a înecat să mai fie o simplă boală; de vreun an e aproape orb. Povestește cu un soi de mîndrie discuția sa cu un coleg oculist care l-a chemat să-l consulte. Întrebat ce literă era aceea indicată pe tablou, Haș a întrebat la rîndu-i: „Care tablou? Mă îndrăznesc să irtă glumele astea ale doctorului. Tata s-a întors de pe front, la începutul lui 42, orb și nu tocmai întreg la minte. Toată ziua stătea nemiscat în fotoliul de lîngă sobă și singura frază pe care o rostea, de altfel foarte limpede și curgător, era: „Doi și cu doi, asta-i marea lor forță, fac patru și la Focșani și în insulele Bermude; e fantastic, domnilor, e fantastic!” Fusesse profesor de matematică la liceul industrial. La o lună de la întoarcere s-a spînzurat. Cînd vine la noi doctorul Haș, am griji să nu fie mama acasă. Asemenea glume e n-ar putea suporta, dar acesta nu e singurul motiv pentru care doctorul și cu mine dorim ca întîlnirile noastre să aibe loc numai între patru ochi, adică „doi ochi buni și doi de propagandă”, cum spune el.

Apuc tablă și o tîrîi pînă după casă. În salcîm, trei ciori zgribulite s-au strîns una lîngă alta. Zgomotul tablei aruncate nu le sperie. Războiul, bombardamentele le-a obișnuit cu zgomotele, au devenit insensibile. Înainte de Crăciun, colegul meu Paul a prins o cioară care se năpustise să-î fure o bucată de piine din mînă. A adus-o la școală și i-a dat drumul în clasă. Din ghiozdan, cioara a zburat direct pe rama tabloului maresalului. Și-a aplecat capul și a început să ciugulească sticla. Rîsetele băieților l-au scos din sîră pe părintele Leonida, care a deschis catalogul să-l încondeieze pe Paul. Dar cînd muia tocul în călimăra, cioara și-a schimbat locul pe prichicul ferestrei și, în

zbor pe deasupra catedrei, a lăsat pe fița catalogului ceva care a început să se lătească ca o gela-tină. „E semnul lui dumnezeu, părinte, vă faceți păcat cu mine”, s-a ridicat Paul. Părintele a urlat atît de năpraznic: „Ieși afară, Satană!” că abia atunci s-a petrecut cereasca minune: s-a speriat, în sfîrșit, și cioara a zburat prin fereastra deschisă chiar și pe cel mai cumplit ger, în orele de religie, pentru că biserica părintelui Leonida e neincălzită și el se teme să nu răcească trecînd de la o temperatură la alta.

Mă întorc în casă. E frig. Dimineață s-a făcut puțin foc, „cîi să miroase a cald”, dar soba e proastă, nu păstrează căldura. Manualul de geografie e în același loc, pe masă, închis. Mîine dau teză, dar n-am chef să învăț. Ca să fiu sincer, chef de învățatură nu mai am de mult. Anul trecut m-a salvat de corijențe la latină și greacă moartea tatei. Am văzut cu ochii mei cum, privînd spre banda neagră care îmi înfășura minca, profesorul mi-a schimbat un 4 și un 3 în doi de 5. Ar fi trebuit să-mi fie rușine, să mă simt prost, să mă apuce ura împotriva acestei milostivenii scriboase, dar n-am simțit nimic, mă mir cum de n-am simțit chiar nimic. Cred că pînă azi nici nu mi-am mai amintit de povestea asta. Și s-ar cuveni acum, amintindu-mi-o, să învăț măcar cît de cît pentru teză. Multe s-ar cuveni, mie însă îmi trec cu totul altele prin cap.

Aud bătăi în ușă, altfel de bătăi decît cele pe care le aștept, aud niște bătăi obișnuite, știu că nu-i doctorul și mi-e silă să mă duc să deschid. Trebuie să fie vreo vecină care vine să împrumute ceva, ori să aducă ceva împrumutat. O las să bată. Să bată pînă s-o sătura. O dată. Și încă o dată.

Mă duc totuși. Sint teribil de nehotărît, habar n-am ce vreau, ce-i cu mine.

- La ușă e Paul.
— Dormea?
— Nu.
— Bat de-un șterf de ceas.
— Ce vrei?
— Nu mă ține aici. Îți spun eu.
— Întră și aruncă pe scaunul din săliță, fără s-o scuture de zăpadă, „scurta”, cum îi spune el paltonașului rămas de prin clasa a patra. Căciula nu și-o scoate. Are urechile degerate și directorul i-a aprobat să stea cu căciula pe cap și în clasă. Și-o scoate numai în timpul rugăciunii, dar și atunci își acoperă urechile cu palmele.
— Învățai?
— Nu.
— Dar ce făceai?
— Hai, dă-i drumul, spune ce ai să-mi spui.
— Aștepți pe cineva?
— Aștept.
— Nu mai vine.
— Vine mai tîrziu.
— Nu mai vine niciodată.
— Bine, spune ce ai să-mi spui.
— Asta. Că nu mai vine.
— De unde știi.
— Știu.
— Habar n-ai.
— Vorbesc de doctorul Haș.
— Nu pe el îl așteptam.
— Ba, da. Și eu tot pe el îl așteptam.
— Tu?
— Eu i te-am recomandat.
— Tu?
— Eu l-am trimis atunci cînd ai avut gripe. Bineînțeles că nu numai pentru asta.
— A venit de atunci mereu.
— N-o să mai vină. Poate că n-o să mai vină niciodată.

- De ce?
— Ai dus medicamentele?
— Da.
— Spune-mi amănunțit. Tot.
— Aseară. La șapte eram pe pasarelă. A venit un ceferist și m-a întrebat dacă n-am văzut un băiețel cu o sanie. Da, am spus, cu o sanie de lemne. Exact, cu lemne, a spus el. Și i-am dat pachetul cu medicamente.
— Nu erau medicamente în pachet.
— Ba, erau. Mi-a spus doctorul că erau medicamente pentru niște bolnavi dintr-un lagăr.
— Așa ți-a spus numai?
— Dar ce era în pachet?
— Un tanc.
— Du-te dracului.
— Nu era nimic.
— Cum, nimic?
— Niște sticle goale.
— Mîntîi.
— Nu. A fost prima ta sarcină. Important era cum o duci, nu ce duci.
— Și cum am dus-o?
— Te-ai descurcat.
— Așa o să-mi spună și doctorul?
— Doctorul nu mai vine. Ți-am spus că nu mai vine niciodată.
— De ce? Spui doar că m-am descurcat.
— Dar nu s-a descurcat el. L-au ridicat acum două ceasuri.
— L-au arestat?
— Da. De asta am venit.
— Și ce trebuie să fac eu?
— Nimic. Ce-ai vrea să faci?
— Nu știu. Te întreb.
— Eu am venit ca să te aud răspunzîndu-ți singur. Dacă...
— Pără nici un dată. Ori ce s-ar întîmpla, nu știu nimic, nu cunosc pe nici un doctor Haș.
— Ai, dai cunoști. Te-a vindecat de gripă.
— Atît. Pe urmă nu l-am mai văzut.
— Ba, da. A mai venit pe aici.
— O singură dată. Își uitase o seringă. A venit după ea.
— Și-a mai venit.
— Nu. O singură dată. Ca să-și ia siringa.
— Mîntîi.
— Îmi aduc bine aminte. O singură dată. Ca să-și ia siringa.
— Mîntîi, ticălosule!
— Nu, domnule polițist, o singură dată. Vă spun că-și uitase o seringă.
— O să spui tu tot, o să spui și cît lapte ai supt.
— Spun ce știu. N-a mai fost decît o dată. După o seringă.
— Las' că o să spui tu, avem destule metode ca să spui.
— Dar n-am ce. A venit o dată. Și-apoi încă o dată.
— Ca să-și ia siringa, nu?
— Exact, domnule polițist. Ca să-și ia siringa.
— O să vezi tu siringă, mincinosule, ticălosule. Paul vine cu pumnii ridicaiți spre mine și mai strig pentru a nu știu cîta oară:
— O singură dată a fost. Ca să-și ia o seringă. O singură dată.
— Paul își desfăce pumnii, degetele lui înghețate îmi mîngie părul, mă trag spre pieptul în care aud cum zvîcnește inima.
— Iartă-mă, îmi spune.
— Fii serios, Paul.
— Iartă-mă.
— Fii serios. Nu mai sînt copil. Pot să mă bată, pot să-mi scoată ochii, pot să mă strivească. Bei un ceai?
— Beau.

OCTAV PANCU IAȘI

— Nu mai plînge (ton din „Mitică blajină, actul I) ...de ce plîngi?
— Așa... (sughit). Plîng! Eu am venit fiindcă ați insistat atîta și... Tăceți și vă uitați la mine ca la o ...ca la o aia...
— Ca la ce o? Fato, în viața mea nu ți-am dat nici un telefon. Habar n-am cum te cheamă. Eu, niciodată, pe cuvîntul meu!
— Cum?!

Ceea ce nu-i reușea actorului în „Capcana”, cu toate caznele, izbuteste fata asta: și surprindere și conștăntare și neîncredere și ură, pe același chip, înscrise evident, „mixate” armonios; și mai, ne-profesioniștiiăștia sînt colosali!

— Cum? De o lună de zile, în fiecare seară... La ora șase... Că mă iubiti... Că eu... Că noi... (hohote). În fiecare seară... Atunci, cine? Cine vorbea așa de frumos? Credeți că eu nu vă cunosc vocea? Am vrut să vă spun... atunci, cînd ne-am întîlnit în tramvai... Dar mi-ai zîmbit așa de frumos... Brusc, fata se ridică și, cu o voce care încearcă să fie demnă, rostește tremurată:
— Știu. Am înțeles. M-ați văzut de aproape și nu vă plac. Sînt o piștăiată, asta e... Ah, ce proastă sînt! Doamne, că proastă sînt! Nu-i elegant să plîng, dar... plîng... Și ce voce! Ți se strecoară în suflet... Iartă-mă. Mă ierti! Am plecat. Mă duc. Nu s-o mă mai vezi... Noapte bună.

Pantofii făcînesc pe parchet, ciorapii fîșnesc uscat cînd genunchii se ating sub clopotul fustei. În ușă, fata se întoarce:
— Să nu-mi mai telefonezi. Te rog, nu-mi mai telefona. M-ai văzut de aproape, nu ți-am plăcut... Noapte bună... Noapte bună...

Ssss — face vîntul jucîndu-se cu firul antenei de televiziune. Actorul își prinde capul în mîini: „Ce mă costa, dacă o mințeam? Și e și draguț, zău, e draguț! Ce telefon? Voia să vină la mine, e îndrăgostită lălea, iar eu... Of, că deștept mai sînt! Și ce dacă a mințit cu telefonul? Că n-o fi prima minciună pe care o aud leșind din gura unei femei. Nici primele lacrimi (își vind la momentul oportun. Dar dacă... Nu, imposibil! Prea e cusută cu ață albă... Cine-o fi? Cum o cheamă? În orice caz, am jignit-o rău de tot. Femeile nu uită așa ceva. La naiba, ce m-a apucat? Nu puteam s-o iau mai ușurel? Se înroșise de nu i se vedeau nici piștii!

Ușa nu se mai izbește. Vîntul fluieră sec, sistie la colurile zidăriei, se perlinge pe sub rama ferestrei, **Trebue să pun niște perne între geamuri, reflecte,** ză actorul. Si brusc se ridică, începe să se imbrace cu gesturile repezite din „Hanjița”, trîntește ușa, broasca yale clămpănește, apoi treptele scîrilor încep să geamă. **Precis că boceste pe undeva** — gindește actorul, cu blîndețea din „Seful sectorului suflete”. **Boceste prin vreau parc, doar nu se duce acasă înflată de plîns.** Actorul caută o scenă, o replică în stare să se potrivească situației, dar nu găsește; scările s-au terminat, începe strada, acuzi va întîlni poarta de fier forțat la parcul și bărbatul încă n-a găsit cuvintele cu care s-o împac pe nefericita piștăiată!

Vîntul suieră.

Într-o remorcă de tramvai, o fată își ține privirea în jos, cercetîndu-și pantofii „cei buni” luați la purtat astăzi, stupid și sublim. Da, stupid și sublim. Lacrimile i s-au uscat, dar piștăiată plînge. Actorul cotrobăiește prin parcul plin cu săruturi, jurăminte, împături și împăcări.

Iar un smecheraș cu bască „la pictor” se miră că — de necrezut! — la capătul celălalt al firului, gîscuța cea blajină astăzi nu răspunde. **Nu se poate, e telefonul defect. Telefonoase astea sînt niște porcării. Chemi gara și-ți răspunde morga!**

Și izbeste un pumn zdrăvăn în aparatul care, gemînd, sculpă o monedă de 25 de bani. **Murdară și înegrită.**

MIRCEA RADU IACOBAN

cristian sîrbu

pastel bucureștean

S-a deșteptat din somn deodată strada. Din fund apare-o babă-n gura pieții. Și șerpi de umbre lungi tîrîndu-și coada Fug de lumina-albastră a dimineții.

Un plop piramidal cu zvon de vrăbii Înaltă albe crengi clătînoare Peste bătrînul Cotroceni, corăbii De nori își pun catargele de soare.

Pe cer se depărtează și se cată Sclipiri multicolore de mătasă. Pe cînd plăcut surprinse, după-o fată. Întoarce capul fiecare casă.

Dar soarele suit peste-o dugheană Cu ochi de foc incendiază zarea. Și huruind tramvaiele în goană Duc muncitorii la „Semănătoarea”.

gardul

Din marginea periferiei gardul Livezii printre fluturi și bondari Pe lîngă zarzări cu șosete albe Spre cîmp deșiră scînduri vechi și pari.

O casă-n bluză de lumină verde C-un cuib de barză pripășit în coc Lașine calea pe-un maidan de fotbal Cu dalii și parfum de busuioc.

La cîțiva pași pe-o pajiște de nalbă Cu pipa-n gură-n dreptul unor nucii

Și-a așezat cărbunii țipirigul Și foalele un spoitor de tuci.

Atrași de muște trei bobocei de rață Călătoresc pe cîmp cu doi măceși; Iar mai departe gardul ține-n brațe O fată poficioasă de ciresi.

Și unde gardul își sfîrșește drumul Umbrînd un miel, o oaie Și-un cățel, A început de cîțva timp să ridă Cu glas de acioaie Spre-un minz cu clopoțel.

strigăt în noapte

Plecați și voi de-acum spre zorii zilei Și numai eu rămîn în noaptea deasă, Ca un drumeț trecut de sfera vieții În jurul cărui liniștea se lasă.

De mîine pe ferestre-ntunecate Vă voi privi de-aici din bezna mea Cum către piscul ce s'arată'n zare Cu facile roșii veți înainta.

Semețe stinci o să vă stea-mpotrivă Dar sus izbînda vă va răsplăti Veți pipăi cu mîna voastră cerul Și soarele pe culmi vă va zîmbi.

Azur!.. Azur!.. — iar eu rămas în urmă Voi fi mereu mai trist decît acum, Tovarăși, întunericul mă-ngroapă De ce nu mă luați cu voi la drum?

GEORGE APOSTU:

FETIȚA CU PĂPUȘA

buletin hidrologic

Ascultam Cotele apelor Dunării cînd tocmai a venit Dan în balonul lui foșnitor ca o frunză. E foarte elegant și din cauza asta se simte admirabil. Am vorbit o mulțime de lucruri pentru că nu ne mai văzusem de astă vară de la ștrand. Din tot ce mi-a spus, reieșea că acum nu mai e inginer constructor, e inginer șef, că nu pune la socoteală primele pe care le ia în fiecare lună, că nu mai stă la subsoi, stă la etaj, într-o casă cu vitralii și cu mîști pe fiecare perete. Toate măștile sînt frumoase dar lui îi place una din nucă de cocos care e grozavă. Eu îl ascult vrăjîtă și mi-e imposibil să-l întrerup. — Mi-a mai rămas un singur lucru de îndeplinit, spunea el, vreau să-mi formeze o familie care să fie bazată pe înțelegere și respect reciproc. Pentru asta am venit la tine. Vrei să ne căsătorim? Vom avea doi copii care vor fi baza familiei noastre... — Nu pot să mă mărit cu tine, îl întrerup, pentru că iubesc pe altcineva. — Iubești pe altcineva? Și asta ce demonstrează că n-ai voie să fii fericită? Sînt sigur că omul pe care-l iubești n-are nimic împotriva fericirii tale. — Bine, îi spun eu, atunci am să-l chem și am să-l întreb. Cînd a venit, cei doi s'au privit cu interes, pentru că nu se mai văzuseră niciodată. Și-au început să discute despre Valea Prahovei. — Dan vrea să mă mărit cu el, îl întrerup eu. Are o casă cu vitralii și cu mîști pe fiecare perete. — Pe fiecare perete? De unde atîtea mîști? — Din diferite țări, povestește Dan. De cite ori plec pe undeva mă întorc cu cite o mască. Îmi place. Ultima am adus-o din Dongo. — Dongolezii poartă mîști? — Nu, dongolezii nu poartă mîști și nici ginginezii nu poartă, în schimb situația tamburezilor e alta, fiindcă ei nu mai vor să poarte mîști. — Și ce fac cu ele? — Le vind celorlalți care vor să-și atingă scopul cu mîștile altora. Problema-i însă alta: care-i scopul lor? — Fiecare avem un scop. — E normal. Eu de exemplu, explică Dan, vreau să mă însor, fiindcă sînt în concediu. Și dacă pierd concediul va trebui să mă aștept un an. Nu pot. Am muncă de răspundere. Amicul meu îl privește cu încredere spunîndu-i apoi că n-are nimic împotriva fericirii mele. Și cred că n-aves. Dan îl mulțumește călduros, apoi clarifică situația tamburezilor care era foarte incertă și pleacă împreună, discutînd mai departe despre Dongo și despre restul, fiindcă erau amîndoi foarte inteligenți. — Eu nu m-am dus cu el, m-am dus în bucătărie ca să-mi fac cartofii prăjiți. Aveam și eu gîndurile mele, și Hirșova crescuse cu 4 centimetri.

ALEXANDRA TÎRZIU

NICULAE STOIAN

bucium îngîndurat

Bucium, tulpină de cireș îngîndurată,
Pămînt și om se-aud gîndind prin tine
Iar sunetele trec de-a dreptu-n piatră
Ca oxigenu-n singele din vine.

Nu guraliv perpetuu precum plopul,
Nici mut ca lîncelele stalactite, —
Dă-mi bucium, de aceea, periscopul
De gînduri în adînc rostogolite.

balada mihului

Lui MIHU DRAGOMIR

E timpul deci ! O lacrimă-i și marea
De cită Dunăre își plîne dorul,
Bătrînă mamă căutînd feciorul
Cu aburul, cu valul, cu chemarea.

Inel al lui Saturn de mult e norul
Crescînd din fum-u ce ne arse zarea
Cînd gîlgîia în corni și sălcii floarea
Și-n ceruri sputnicii-și țineau soborul.

Doar trezele-ochelariilor lentile,
Timp, dureros cristalizat în sine
Sub ultimele raze din pupile

Concentric tot se mai rotește în mine
Ca străzile natalei lui Brăile
Și apa-n urma Chirei Chiraline.

ADI CUSIN

somn lîngă moară

Dormeam brutal,
cu timpul scos din priză,
Trîntit cu spatele pe saci de grîu.
De-ar fi-ncolțit, ar fi ieșit prin mine
Sărbătorindu-mă pînă la briu.

Ca un dulău, dintr-un ungher într-altul.
Singele meu se fugărea prin trup.
O legătură aspră cu pămîntul
Făcea de rădăcini să nu mă rup.

Iarba-mprejur se învîrtea mirată
Adulmecîndu-mă fără să știu.
Mă înruream cu somnul din semînțe
Și mă năstam prin somn

și eram viu !

Vuietul morii se curmă deodată.
Și-așa cum ghețuri mari se îmbulzesc,
La stăvilari se ridicase timpul
Pe care trebuia să mi-l trăiesc.

atît de puțin

N-am scris demult.
Ritmurile s-au ascuns prin canale.
Aproape că nu mai pricep
Curgerea apei la vale.
Între la mine, nu te mai șterge,

nu bate.

Hirtii fără rost și consoane stricate.
Cu cuțitul se taie pîinea și lemnul,
Cu creionul se fac socoteli și rapoarte...
Am pierdut de pe dinsele semnul
Ce le desparte de moarte.
Și deodată atît de puțină cuvînt !
Nici cîte spune un om care pleacă.
Totul se vindecă doar prin cuvînt,
Ce să mai vină și ce să mai treacă ?
În oraș se anunță că Azi

este ultima zi,
Și eu mă descalț scuturîndu-mi nisipul.
Să nu-mi mai poată sufletul privi
Fum pături pe oglinzi să-mi șteargă
chipul.

VASILE ZAMFIR

de mîină cu o fată

De mîină cu o fată,
oamenii au ieșit,
în carul alegoric al sentimentelor
la periferia orașelor.
E o liniște voluptuoasă.
Gîngăni anemice pătrund
ca electricitatea
epiderma pămîntului.
Un izvor bolborosește dinspre pietre.
Prima rîndunică

și traversează universul.

GRIGORE HAGIU

fir cu plumb

Un fir cu plumb la baza lumii
pentru-năltare ardere și zbor
bot împietrit la capăt
pe șarpele de sfoară
atîrnă de ceasornicele mari
și-i limbă grea de clopot
cu bătaie-n funie
și pendulare largă între dealuri
unu-nverzînd de primăvară
altul albînd de iarnă
dureros privirii

un fir cu plumb
pe muchea caselor de piatră
și din lut cu paie
pe dealul unde vîntul
coace olanele
un fir cu plumb
în jurul căruia se-nvîrte
spre ochiul apei golul de fîntină
din stele cade strîns cu umbra
bate-ntră fluvii și la drumuri
desparte-nmormîntările de nunți
și greutatea lui adesea
e sfera gînditorului meu cap
croindu-și drum de leu peste nisipuri
îzbind în ochiul sfînxului
în inima și-n laba lui

un fir cu plumb
lăsat din trupul unei păsări
împietrită-n aer
floare la virf pentru cuvînt
îmbrățișată ne învață
neistovită măduva-a spinării
de care viața stă îmbrățișată
oricum s-ar răsturna pămîntul
oricum te-ar ține meșterul
vei fi mereu aceeași verticală
și echilibru fără de blîndețe

RADU CÂRNECI

rugă lîngă somnul tău

Femeie, a venit primăvara
— ce importanță au zăpezile tirzii !
pămîntul îți așteaptă pașii supli,
iar cerul te așteaptă-n ciocirlii —

ești supărată, știu și somnul tău
e de fapt o tăcere prelungă,
în care am semănal întrebări
ne-ndămînatec, eu, cu mina stîngă ;

dar, iată a venit primăvara :
fă-te pașire, acum, de soare
și scutură-ți răceala de pe pleoape
și îndoiala de pe nerv, ce doare,

zboară prin văzduhul meu
ca printr-o țară de vînturi,
limpezește-mi-l, fă-l de cer,
albastru lung, fără frămînturi,

apoi coboară și fă-ți cuib
pe lutul meu, să-nțineresc,
și-or crește ierburile tale...
în mine, ca-ntr-un cîmp zeiesc...

cîntînd dintr-un arbore

Are crengi veșnice, fructe de zi, de noapte
— în trunchiul său singele meu se vrea —,
nume de morți săpate în scoarțe de piatră
— linii mărite de timp, ca o spaimă —,
și duc spre el, din inimi, drumuri
ca spre bătrîne biserici din Țara de sus.
Uneori, pluzgurile saltă-n lumină, din lut,
sfînte hrîsoave, oase-n umire albă —
atunci arborele meu e trist,
și se face toamnă, se face tirziu,
și plouă —
plîng și îmbătrînesc și mă scutur.

Din depărtări, păsări grele de cer,
il împodobesc, oboșite, cu dor de dragoste —
atunci se face de soare, și vîntul,
și zărilor vin și pleacă și vin și-i se-nchină,
iar eu alerg spre copilăria de păsări
prin mine, văzduh limpede.

În cele patru vînturi, și între ele,
leagă noaptea de zi, zina de noapte,
rotîndu-se planetă pentru sine
și mă îndeamnă să trec —, iar el rămîne,
și singele meu se vrea în setea lui neagră
și mă simt dintre cei chemați...

Tirziu, nopțile, eu cînt dintr-un arbore
ca dintr-o orgă de pămînt —
atunci apele curg spre izvoare,
și munții caută-n ei vocea lui Zamolxe,
iar din cîmpii vin mulțimile mele
și moartea e în pulbere sub pași.

Spre ziuă pleacă din mine bărbății de mine
— zei spre zăritele lor. — iar eu
rămîn cîntînd dintr-un arbore...

ION STATE:
A PRIVI

aerolitul

Lui Fănuș Neagu

Directorul teatrului, Barlic Ghi-berdichian, avea o mulțime de ne-
cazuri în stagiunea abia începută :
premierele, transferările de acți-
și actori și, mai ales, intrigile de
culise.

Țăranii din satul acela din Băr-
gan se săturaseră de anormal, de
deosebit. Doreau obișnuitul cu do-
rește omul un castravele acru la o
friptură grasă de porc. Întîmplările
întrau în viața lor dintr-o pioa-
rele în așezările cunoscută. De aceea
acum aveau aerul oamenilor din
orașe cu peste un milion de locu-
tori. Acordau interviuri televiziunii
cu dezinvoltura unor miniștri de ex-
terne. Zimbeau reporterilor fotogra-
fici cu unghiul cel mai publicabil.
Cîinii se obișnuiseră cu limuzinele
negre în fața porții și nu lătrau de-
cît de circumstanță ca să primească
pachete de Eugenia ori de școlarii
din poșete mirosind a parfum fin.
Copiii nu-și mai întrerupeau joaca
în curte cînd vedeau întrînd perso-
ne echipate cu aparate de reținut
lumina și sunetul la nivelul ultime-
lor realizări mondiale.

Și aveau dreptate. În vara aceea
fuseseră o secetă cumplită. Pămîntul
dogorea, atît de tare, încît avionul
București — Constanța, trecînd pe
deasupra satului, era împins în sus
cu vreo sută de metri de curenții
calzi. Pe urmă căzuseră niște plo-
i de crescuseră cotele apelor Dunării
în dreptul lor.

Cum s-a așezat vremea, nitam-ni-
sam, au turbat 65 de cîini într-o
după-amiază și pînă seara au muș-
cat 709 persoane. Serviciile anihiră-
bice din trei raioane abia pridideau
să înțepă salvator burțile mușcați-
lor.

În această nemeapomenire, într-o
zi pe la amiază, trecea prin sat un
țăran într-o căruță. Un țăran ca toți
țărani într-o căruță ca toate căru-
țele.

— Gheorghie ! Mă Gheorghie ! L-ai
văzut mă ? Căi au patru picioare,
căruța are patru roți.

Scolarii din toate clasele obținu-
seră toți în anul acela de învăța-

mînt media 9.89, și, cum era normal,
fuseseră declarați toți premianți în-
ții. Învățătorii se spetiseră tîind la
lăstari pentru coroane. Pînă la urmă
au renunțat, că se îmbolnăveau de
surpătură și după ce dădeau pre-
miantului teancul de cărți, îi pu-
neau în spinare o cracă de stejar
să-și facă singur acasă coroana
gloriei.

Țăranii care jucau la o instituție
de noroc, cîștigau lozul cel mare. Se
golise loto-ul, pronosportul și ex-
presul de automobile și aparate de
uz casnic. Mai întii s-a crezut că e
vorba de vreo fraudă. Dar mai apoi
toți supraveghetorii au strîns din
umeri : „asta e !”. Amatori de au-
tomobile din țară se înțelegeau cu
oamenii din sat pe cinci-șase luni
înainte. De aceea cooperativa își
făcuse planul la băuturi alcoolice
pe cinci-șase ani înainte.

Cu puțin timp în urmă plouase cu
broaște. Erau așa de multe că gos-
podarii lunea cu ulițe de parcă
călcău pe coji de pepene. Și cînd
cădeau, aveau impresia că dau cu
fundul în farfurii cu piftie.

Șaptezece și nouă de femei năsu-
cuseră cîte cinci gemeni. Sub ase-
menea cifră, acest memorabil act fi-
ziologic era considerat o nimica
toată.

Miercuri, 15 august, în ziua de
Sîntă Măria mare, căzuze un aerolit
de 60 000 000 tone peste o turmă de
oi și nu se întîmplase nimic. Oile
pășeau mai departe, iar aerolitul
stătea în aer ca atîrnat de cer de
crăpau vreo cîteva mii de savanți
să priceapă ceva.

În această nemeapomenire, într-o
zi pe la amiază, trecea prin sat un
țăran într-o căruță. Un țăran ca toți
țărani într-o căruță ca toate căru-
țele.

— Gheorghie ! Mă Gheorghie ! L-ai
văzut mă ? Căi au patru picioare,
căruța are patru roți.

— Are, neică ! Și omul stă pe un
braț de fin cu bîciușca pe umăr. Că-
ciula o ține de-a căteaua. E cum
eram noi mai înainte.

— E frate. Hai la Grigore să-i
spunem.

Și din Grigore-n Matei, din Matei
în Neculai, din Neculai în Costică,
tot satul a sflat de sosirea unui om
ca toți oamenii. Și s-au luat după
el. L-au ajuns și l-au oprit.

— Mă creștine, ia stai puțin.

— Stau.

— Cine ești ?

— Un om și eu.

— Vedem noi că om. Dar ce faci ?
Un-te duci ?

— Fac bine, mulțumesc de între-
bare. Mă duc să iau o căruță de fin
de la Naș Vasile.

Auzind aceasta, oamenii s-au
bucurat peste măsură.

— Al nostru ești, frăție. Bine că
nu cauți butelii cu acizi deoxiribo-
nucleici. Bine că nu vrei să faci o
sondă pînă la antipoi.

— D-apoi nu mi-a trecut prin
minte așa ceva. Eu abia-mi duc pă-
catele mele.

— Și cum zici că te cheamă ?

— Pe mine ?

— Pe d-ta că pe noi știm.

— Cum să mă cheme ? Cum m-a
mai chemat : Gargalone Așhafod ?

— Garga cum ?

— Gargalone.

— Așa ce ?

— Așhafod.

— Astea-s nume ?

— Da ce altceva să fie ?

— Cine le-a mai pomenit din nea-
mul ăsta ?

— Eu le-am pomenit.

— Nici în armată n-am auzit ase-
menea nume. Și doar eram din toate
părțile.

— Ce-aveți cu omul, mă Gheor-

ghe ? L-o fi chemat Eșafod și-a su-
ferit o metateză cu extindere a lui a.
— A suferit o metadrac. Noi zi-
cem că...

Teatrul însă nu mergea. Degeaba
se chinuia directorul Barlic Ghi-ber-
dichian. Băgase în repertoriu cele
mai noi și mai apreciate piese. A-
ranjase la centru să-i trimită cei
mai talentați actori tineri. Reușise
să atragă și trei artiști ai poporului.
Dar nu mergea și pace. Atunci a
pus în scenă piese autohtone. După
un ușor reviriment, spectatori au
intrat iar în apatie. De două ori pe
săptămîna a lăsat intrarea liberă.
Au venit numai vreo cîteva copii, și
aceia obraznici, pe care a trebuit
să-i dea afară pînă la urmă. Deja
demoralizarea se făcea simțită. Ac-
triza Elisabeta Bazdragan amenința
cu demisia.

În magazie era întuneric beznă.
Doar la un geam mat luna reușea
să-l dizolve puțin. Și tot întuneri-
cul acesta parcă ieșea dintr-un grup
de oale negre, din cele pentru lapte,
așezate într-un colț.

— Așhafod, fă lumină ! zise Me-
laplana.

El atunci a băgat mina în buzun-
arul de la haină, scoase o lumî-
nare, o aprinse și o puse în una din
oalele de la margine.

Melaplana, ca luată de o forță
magnetică, își trase fusta în jos,
călcînd-o în picioare. Apoi își rupse
cu gesturi turbate restul lenjeriei și,
respiînd adînc, își încordă pieptul.
Sufletul pleni, sîrînd în lături ca
un cerc de butoi. Și se trînti oînd
pe o grămadă de cartofi.

— La ce oră vine trenul nostru,
Așhafod ?

Luminarea picura încet lumina el
viscoasă din oala ca o burtă de că-
tea a fătă.

MARCEL GRĂDINESCU

DUMITRU M. ION

parodii

Lui Vasile Rebreanu

Băiatul cu fes alb caută cai. Ia
o mașină :
— De ce tace mașina ? Îl întrebă
pe șofer.
— Care mașină ?
— Mașina...
— Ați văzut vreo mașină ?
— N-am văzut...
— Atunci ?...
— Mașina...
— Unde mergi ?
— Caut copite de cai morți
— Am mai văzut unul...
— Da ? atunci grăbește-te.
La gară doi înși discutau :
— Copite de...
— Cai morți...
— Ce te bagi ?
Venî trenul, Urcă în compartiment
cu cei doi, care i se părură a fi două
grade. Mai apăru un tip care avea
o haină de tergal și pantaloni de

dec. Se cunoștea cu gradații. Începu
să înșire :
— De așa-i zicea lumea nașu...
Copitele... Căi...
— Cine-i nașu, se interesă oăia-
tul ?
— Nu te băga, răspunse unul din
grade.
— Am întreat...
— A întreat... Dumneata ai in-
trebat, nu ? Cum te numești ?
— Adam.
— Am mai auzit eu numele ăsta.
Unde unde ?... Am un lapsus.
— Și noi avem, răspunseră gra-
dele.
— Dar cum îi cheamă pe părinți,
zise unul din grade, inseninîndu-se
ca la o descoperire.
— Părinții ?... Avram și Gheorghie.
— Mamă n-ai ?
— N-am.
— Dar ai doi tați observă omul cu
haina de tergal, ceea ce era vizibil
că scăpase celorlalți doi

— Și nu am mamă, cum am mai
spus. Dar copitele de...
— Ce te bagi ?
— Continuă să discute, ca și cum
băiatul nici nu ar fi existat :
— Da, la etajul...
— Se aruncă în Bega. Eu m-am
dus îmbrăcat. Am dat de o fetiță...
— Totuși prea devreme...
— Trenul oprește în toate haltele
observă un grad.
— Oricum ar fi...
— Se găsește vin ?
— Eu vreau să aduc un butoișu...
— Poșircă...
— Unu de la Mizil cere 48 de ore
permisie. A adus două sticle și l-am
trimis înapoi.
— Atunci nu umblam după copi-
te de...
— ... ?
— A adus o valiză de palincă.
— Acolo...

— O să-i tragă o iarnă de nu mai
găsim nici urmă...
— Omul face artă.
— Are bani cu căruța...
— Tușesc. De cînd știu unde sint
caii.
— Nu mai sînt în...
— Baie, vrei să spui ?
Băiatul intră din nou în vorbă :
— Copite de cai...
— Ce te bagi ?...
— Umblu fără pantaloni...
— Dimineața iau sticla cu lapte...
— Căi...
— Mustată...
— Copitele de...
— Mortii...
— Mămăligă...
— 24, strada 24, blocul nu-l știu...
— Țițe...
— Cantina noastră...

Un număr întreg al revistei Europe este închinat literaturii iugoslave contemporane. Sub semnul de prestigiu sint inserate compendii de istorie literară și oesistică. Cităm pe scurt, pentru interesul lor, următoarele:

„LITERATURA SIRBĂ CONTEMPORANĂ” (proză)

Literatura contemporană sirbă dezvoltată și aprofundează cele mai bune tradiții ale literaturii iugoslave moderne. Fidelă sensurilor profunde ale adevărului și umanității, această literatură s-a opus cu curaj în ultimii douăzeci de ani diferitelor forme de dogmatism estetic. S-a opus de asemenea tendințelor chietiste ale falsei avangarde, speculațiilor estetice ale artei pentru artă, formalismului literar, cinismului moral și decadentului. Lupta tradițională a scriitorilor sirbi pentru libertatea creației a trebuit să se opună împotriva simplificărilor și deformărilor de sens ale artei moderne. O înțelegătoare pleiadă de scriitori s-a format în condițiile acestui climat literar. Intre autorii celor mai bune romane de război sint citați: Mihailo Lalich cu „Muntele Măslinilor”, Miodrag Bulatović cu „Cocosul roșu s-a ridicat la cer” și Dobrica Ćosić cu „Impăria”. La dezvoltarea romanului au mai contribuit Radomir Constantinović, Oskar Davico, Branko Ćopić și alții, dar apogeul a fost marcat de cele două romane „Un pod peste Drina” și „Travnika Hronika” pentru care autorul Ivo Andrić a obținut premiul Nobel pe 1961. Din ultima generație fac parte Velko Petrović, Anton Iacovici, Risto Trifunović, Voislav Colanović și alții. „Indiferent de calitatea expresiei, clasică sau cu tentative de aplicare a unor tehnici moderne, acest nou val de scriitori sirbi continuă marea tradiție a romanului iugoslav”.

Predrag Palavestra

mozaic

„LITERATURA CROATĂ CONTEMPORANĂ”

„În 1952 a intrat în scenă prima generație de scriitori de după război, exprimând prin operele lor atașamentul față de generațiile precedente: Crelja, Chimici, Tadianović etc., dar manifestind o largă curiozitate și față de orizontul liric european, de la poezia lui Lorca la poezii suprarealiști. Iurii Kacelan și Vesna Parun se află în fruntea generației poezilor de după război. Ultimii veniți sint Slavko Mihalici, Milivoi Slavicek, Miroslav Medier și Slatko Tomičić”.

Miroslav Vaupotić

„LITERATURA SLOVENĂ CONTEMPORANĂ”

„Revolta este una din temele fundamentale ale literii slovene, generațiile dându-și mina în a o continua. Prima expresie a acestei manifestări aparține unui grup de patru poeți de după război (Kavetan Kobic, Yanez Menard, Tone Pavcek și Taziri Zlobetz) care au afirmat o poezie a experiențelor subiective, opusă poeziei de război romantic-revoluționară și obiectivizată. Alți grup de poeți a militat pentru o lirică legată de o formă liber structurată a versului (Dane Zajc, Gregor Strinca, Saša Vegri și Veno Taufer), și exprimându-și revolta față de alienarea omului, față de eforturile sale morale zadarnice de a se salva. Continând această tradiție, ultima generație (Miko Grafenauer, Marian Kramberger și Slatko Yua) caută să creeze o nouă legătură, activă, cu lumea. E o poezie de includere și nu una de izolare”.

Milica Meyak

meridiane

versuri de blas de otero

zic viață

Cind viața urcă roșul oșelului fierbinte (Ni-i singele, o, doamne, din veacuri roșu viu), zic viață, cum aș spune că nimănui în mine nu-i va rămîne o slovă din cele cite scriu.

Fiindcă vint e-a serie, vint searbăd, străveziu, și-a publica o snoavă ce iute se desminte. Zic a trăi, zic viață din plin, și-aș vrea să știu muri deschis și crîncen, cu tauru-nainte.

Mă reîntorc la viață cu moartea-n urma mea, negînd ce-am scris: scorie ce se deșartă-n haos a omului ce fost-am, un om care tăcea.

Acum mă-ntorc la mine, la cea mai-naltă-n lauri din opere: arena coridelor de tauri în viață și în moarte. Iar restul e adaus.

cîntec de început

De-aci înainte nu voi mai cînta decît omul. Într-o zi sau alta — mai tîrziu — într-o noapte sau alta mă vor auzi. Acum se duc, — hai — în neștire, surzi de sete, flămînzii de întuneric.

Eu vă aduc o auroră, frații mei. Desferec o apă, netulbură, și chiar în fața porții. Veniți să vedeți. Veniți și beți. Lăsați-mă să vă ung cu apă și lumină sub carne.

Dintr-o dată au ucis donăzeci și trei de milioane de trupuri. Sar dintr-o dată pe Dumnezeu — surdă, unică tranșee a morții — cu sufletul în mină, și-ntre dinți

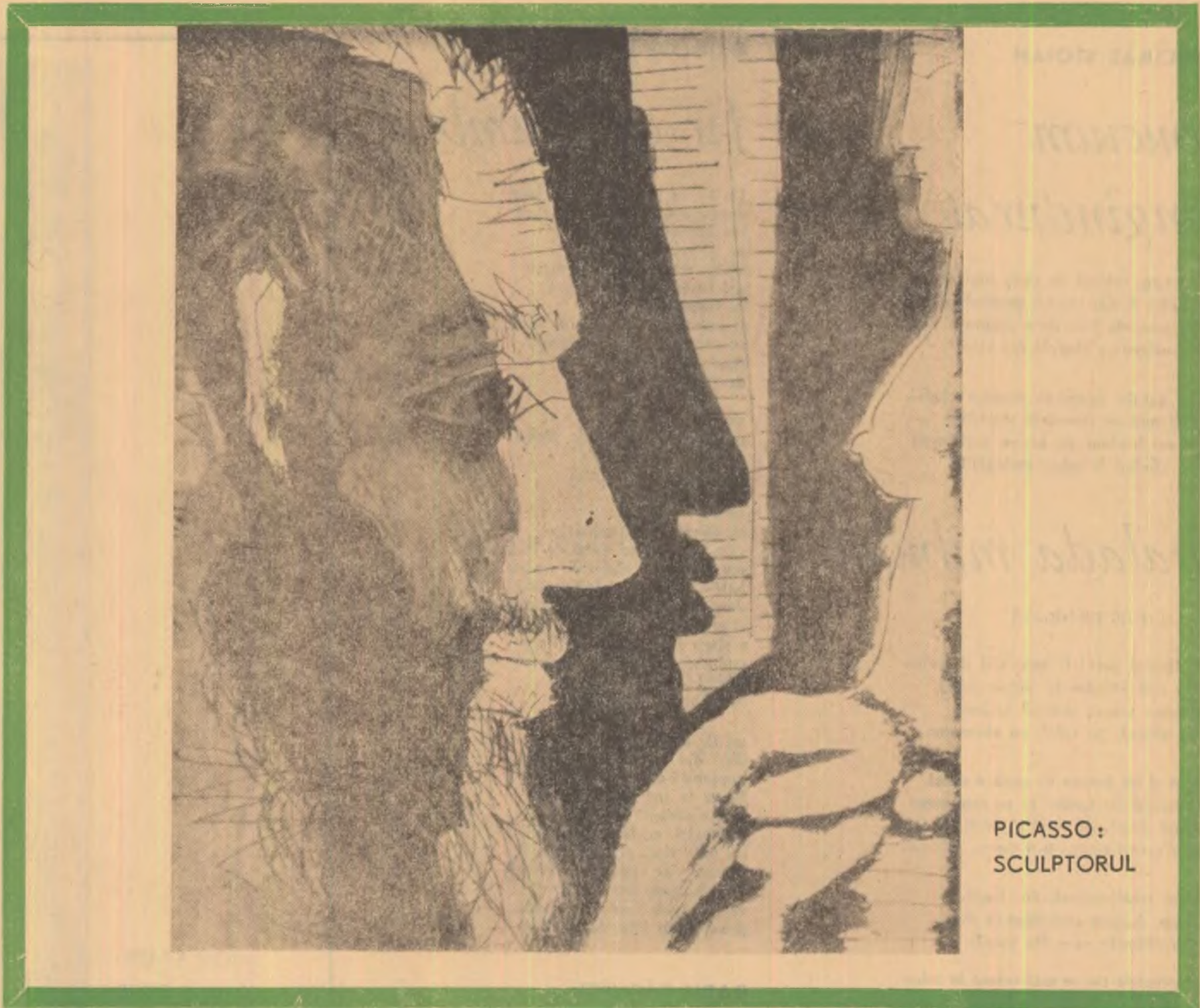
fiorul de spaimă. Fără-a ști pentru ce, ucideau: sint moartea, sint numai moartea. Intre garduri de sîrmă ghimpată, fără de sînge. Sint frații noștri. Răzbușnați-i, fără de milă, răzbușnați-i!

Singur stă omul. Și dacă-i așa, de ce-l plîngeți? Oh, dacă-ați ști că nu e nevoie de nimic altceva. Dacă-ați ști să vă fiți de-a-juns, să vă stringeți, dacă-ați ști să fiți oameni, atît numai, oameni.

Vă e teamă? Știu că e mult mai plăcut să așteți ca un Altul — cine? oricine ar fi, un Altul, să vă ajute să fiți. Dar eu sint. Deci, e de-a-juns să fii, dacă-ncerc e a cine sint. Cine știe

dacă e și mai mult. Dar există și mai puțin; sinteți moirle de fătărnice. Ah, viștii, urcați către soare! Încetați a mai fi niște fiare mescate cu frica de Dumnezeu. E de-a-juns să fiți oameni.

În românește de Tașcu Gheorghiu

PICASSO: SCULPTORUL

„mapamond” de IOAN GRIGORESCU

ming

Un gigantic tron a format arcul muntilor cenușii, iar în bratele acestui jilt de tîrîniț zac sub oaze de chiparoși, mormintele împărăților. Pe un cer galben ca un pergament vechi, clipesc încețoșate condeiele nopții asiatice. Receptînd lumina lunii, coloane albe poartă peste veacuri, înscrise în trupul lor, faptele morților, străjînd noaptea ca niște luminări înfipte într-un întîrîm al ciclopiilor. Fontanuri de marmoră sau de lemn vopsit în culori cîndva vii, perechi de elefanți, de cămile, de lei și unicorni, de preați și demnitari, scoase cu dalta din blocuri monolitice au fost puse să priveaheze drumul spre locul de veci al tiranilor. Printre acești uriași de piatră turme de oi murdare, ciurde de scoarțe negre, lungete, pîntecoase, mîtură cu litere de smaltă pulberea căii, magnifice, gîrbind spre locurile de înnoptat. Numai pachidermiile de piatră rămîn încremenite, lei, unicorni, cai și dramaderii, bonzii și curtenii arabi și austeri, opăsînd muți tîrîna morților.

E un cimitir unic, o fabuloasă vale a regiilor în care treisprezece despoti dintr-o strălucită și temută dinastie s-au prins de-a lungul citrova veacuri într-o stranie întrecere: aceea a mormintelor celor mai fastuoase și mai enigmatice în care aveau să-și întîmînesc propriile cadavre.

N-au existat învingători și învingători. Ci doar moarte și uitare. Scoarțele negre își pierd laptele pe pămîntul

sterp, pînă își contorsionează tulpinile chinuite ca niște draconi vegetali, rădăcinile platanilor smulși din loc, blocurile de marmoră care se prăbușesc pe neașteptate întîrînd sub căderea lor surdă tortele verzi ale chiparoșilor. Ici, colo, uriașe broaște testaose cioplite în piatră, își bombează spre cer carapacele răpădite de mușchi. Așa cum s-au risipit prin oaza de coniferi, cîrînd stîlpii votivi în spinare, par rătăcite în lumea fără busolă a vesniciei mute. Pașade cu fustele ridicate impudic, temple în care suride într-o mie de ipostaze același Buda pîntecos, draconi și păsări fanix cioplite în marmoră îngălbînită de scurgerea timpului, și-au pierdut fastul de odinioară rămînid martore ale unei străvechi arte. Mai mult decît pompa funerară, umeste contrastul cu lucrarea înceată a naturii ce a făcut din acest Eden al încoronatilor răposati doar „provizoriu” un colț de lume cenușiu pe care muntii fără verdeață din jur se străduie zadarnic să-și strîngă între bratele lor de piatră și să-și dea uitării.

Ogărele de varză crescute monstruos pe un pămînt îngrășat cu orice poate ingrasa se întind tot mai mult spre cavourile regiilor de altădată, dar sub ogărele migălite și forfate să radească, se ascund palate subterane de marmoră albă, colosale camere pe care nu le-a descoperit nimeni, căci regi, în frica lor de foamea și mizeria propriului popor, și-au tîrînit în pintecul munților orașele sece, favoritele ucise și ovuștile furate, sperînd o nestîrbită revenire la pulere din lumea de apoi. Au lăsat pe scoarța pămîntului doar aceste insemne ale măreției și decăderii, templele de un roșu venetian menite mai mult să deruteze decît să indice cuiva locul adevăratelor lor ascunzătoare.

Mășterii cei mai vestiți ai timpului trebuiau să moară o dată cu desăvîrsirea operei lor. Nimeni dintre cei ce știu, nu aveau să supraviețuiască fantasticei procesiuni funerare a tiranului, pentru ca mormîntul lucrat timp de două sau trei decenii să rămînd ascuns de ochii iscoditor și de mina scormonitoare a omului.

Din cele 13 morminte ale dinastiei Ming, unul singur a fost descoperit. Comorile scoase la lumină din întortocheata taină de marmoră albă au tulburat mințile și au înfierbîntat pasiunile. Dar celelalte douăsprezece cavouri continuă să rămînid în negura lor sepulcrală și să-și aștepte descoperitorii. Nu există teamă că furi sau răufăcători ar putea să profaneze locul scotocind pe sub poalele muntilor calea spre fabuloasele ascunzături. Comorile și osemintele tiranilor au fost atît de bine ascunse, atît de cumplit ferecate, încît numai un cutremur care ar căpa în mii de bucăți scoarța pămîntului le-ar putea da la iveală. De altfel, și descoperirea singurului mormînt deschis se doarește tot unei alunecări a scoartei.

Oamenii s-au trezuit atunci în fata a două ziduri paralele care le indicau o cale spre adîncuri. Au săpat prin defileul de piatră pînă au dat de un obelisc pus să arate calea mai departe. Era mult cîntatul drum spre palatul subteran dinlin, cavoul împăratului Sen-Tsuna, antepenultimul încoronat din dinastia Mina.

A fost urcat pe tron cînd avea zece ani. A domnit 48 de ani, din 1573 pînă în 1620. Și-a început conștruirea cavoului în 1584, cu 36 de ani înainte de moarte. Palatul subteran a costat visteria imperială nu mai puțin de 400.000 kilograme argint.

Doi ani, din 1956 pînă în 1958 oamenii au săpat orbește prin galeriile subterane de piatră pînă au dat de intrarea în palat. Mormintele feroanilor au avut mai puține taine, piramidele lor au rămas să înfrunte scoarțele la suprafața pămîntului, și cheia spre inima lor era mai mult o chestiune de ingenuitate decît un hazard. Aici, timpul care nu se teme de nimic, e înfiorat parcă de enigmaticele violene ale Asiei. Ziduri orbe, voluri de pămînt, păduri de pini și chiparoși înfiți în pămîntul cărat cu cobilii, iar în adîncuri mormîntul, înmormîntat e însuși sub gîle după ce ultimele porți de marmoră s-au închis și cele din urmă ziduri orbe au fost zidite. Imi vine în minte orașul subteran construit de Hitler în Prusia Orientală, acea în-

truchipare în beton armat a para-noii, și sfîrșitul tragic al inginerilor și constructorilor, singurii care știu planul temutului „Wolfhanze” — Biroulul Lupului. Ce cumplite crime albe au opășit întotdeauna constiința tiranilor încît le-au scufundat în tainite de cîrșite orbe, ce paralizantă frică de răspundere i-a făcut să-și ascundă pînă și nemernicia morții prin care, de altfel, plăteau supremul preț pentru fărdeleșile lor!

Desferecăm poartă de marmoră după poartă de marmoră, trecem pe lîngă un altar de marmoră, pe lîngă alt altar de marmoră, pe lîngă altul... O, marmoră immaculată, ce ignobile fapte ai fost pusă întotdeauna să înobilezi!... Trei săli bolnăve, lungi de cîteva zeci de metri se succed înșirîndu-și una în spatele celeilalte tabernacole reci, candelile stîlșe în care uleiul scump al focului „vesnic” a înghețat și s-a pietrificat, candelile cu ofrande pulverizate și mirodenii alterate, pentru ca, deodată, să ne trezim într-o sală albă a cărei boltă se arcuiește deasupra a trei gigantice sarcofage roșii. Cel din mijloc, cel mai mare, cu arme rușinate puse pe lăspede la el, e al împăratului; celelalte două sint ale împărăteselor care l-au urmat la locul de veci. În orice caz, nici una nu i-a putut supraviețui prea mult, deoarece, o dată îmbălsămat și îngropat împăratul, porțile palatului subteran trebuiau ferecate pentru vesnicie. În jur, pe un pedestal de piatră albă, 23 de sipele cu comori, corane imperiale și vestimente scumpe, aur și jad, perle și rubine, safire și fuscioaze, opal și lazulită, diamante și santal înmormîntat, se fie somul morților dulce și prețel reinverii gâneros.

În la lumină trist, parcă m-a atins aripa umedă, rece, a morții. Mi-e frig, și scările spre suprafață imi par nestîrșite. Aud porțile de marmoră scîrșînid în încheieturile lor de alamă, pașii poznicului boacănid pe lespeze reci, intrerupătoarele luminii electrice pocnînd ca degetele unui prestidigitator. Respir aerul curat cu nesat și caut drumul ascuțit de laptele scoarțelor negre, spre viață.

antologia literaturii maghiare

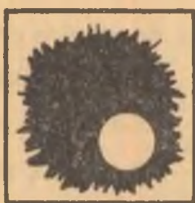
Schimburile literare între român și maghiari au un trecut mai vechi de un secol. Sporadic pînă în 1918, mai frecvente și unșori la un nivel ridicat pînă în 1940, numai în ultimii ani au devenit sistematice, rod al noilor condiții, al colaborării literare și instituțiilor ambelor națiuni, atingînd în majoritatea cazurilor un înalt nivel artistic și științific. Acum au apărut și cîteva lucrări de sinteză, de proporții, a căror necesitate s-a impus, fiind utile cercetătorilor, traducătorilor și publicului cititor, doritor să se orienteze în domeniul spiritual al poporului vecin, în special în literatură. Așa sint: Excelenta Istorie a literaturii române scrisă în limba maghiară de Pálffy Endre din Budapesta, volumele de Antologie a literaturii române tradusă în limba maghiară (A román irodalom kis törtérel), Dicționarul român-maghiar, în două volume mari, elaborat de un colectiv al Institutului de Lingvistică al Filialei din Cluj și Academiei Republicii Socialiste România. Se află sub tipar Bibliografia maghiară a literaturii române realizată de Domokos Sámuel, sintem informații că

e în pregătire o Istorie a literaturii maghiare de Gavrilă Scridon și, sperăm, va urma și o Bibliografie română a literaturii maghiare, precum și mult așteptatul Dicționar maghiar-român. Am lăsat la urmă impozanta Antologie a literaturii Olariu, prefatură în Editura pentru Literatură Universală din București, la sfîrșitul anului 1965, despre care a scris și Petre Pascu în nr. 9 al acestei reviste și asupra căreia vom insista în cele ce urmează.

Sintem în totul de acord cu cele scrise de Petre Pascu. Realizatorii acestei antologii Lörinczi László, Majtényi Erik, Szász János, redactorul responsabil Constantin Olariu, prefatură Mihai Beniuc, inclusiv tîlmăcitorii și Editura, merită cu prisosință elogii.

Materialul și autorii selecționați îndeplinesc condițiile pentru a figura în antologie. Tîlmăcirile, în marea lor majoritate, sint reușite, fiindu-se cont de greutățile pe care le prezintă din toate punctele de vedere textele vechi și folclorului. Iar dificila activitate de Procut în

alegerea autorilor și bucăților — căci o antologie este un adevărat pat procutian — este adeseori susceptibilă de discuții. Din acest punct de vedere deci, cred că „Antologia” ar fi putut menționa și primii traducători, care au dat

o atenție specială problemelor de limbă maghiară, în deceniile imediat următoare catastrofei de la Mohács: Komjathy Benedek, Pest Gábor și Sylvester János, mai ales poezia acestuia Poporului maghiar (Az magyar népek). De asemenea, un fragment din Comedia despre trădarea lui Balassi Menyhért (Komédia Balassi Menyhért árulartársáról) și ceva din Chronica

lui Tinódi Sebestyén (1554), în care e vorba și de românii. Merita poate o mențiune și Biblia tradusă de Károlyi Gáspár (1590), multă vreme cea mai citită carte maghiară, cu merite incontestabile pentru formarea limbii literare maghiare. Ar fi putut fi amintit și Toldi sau Szilágyi és Hajmási de Ilsvai Selyeșe Peter, din care s-au inspirat Arany și Vörösmarty; Istoria lui Arghir (Árgyros mészéje) de Gersei Albert, care stă la baza poemului Cral-Ciongor și Zima Tünde, tradusă de Veronica Porumbacu din opera lui Vörösmarty care și adevărată românește.

Din literatura Renașterii și umanistică mai puteau fi amintiți Szenczi Molnár Albert (1574—1634) cu excelența sa traducere a psalmilor, din epoca polemică religioasă, Pázmány Péter (1570—1637) și din secolul XVII Gyöngyösi István, poetul preferat și al sec. XVIII.

Din secolul XVIII ar fi meritat o mențiune Călătoria la Buda a unui notar de sat (Egy falusi nótárius budai utazása), din 1788—1790, a lui Gvadányi József, apreciat ca

scriitor de Arany, Petöfi (care i-a dedicat o poezie), și la noi de Șincai, în Elegia adresată lui Tertina.

La alegerea materialului, credem că ar fi fost potrivit să se mai abată în vedere un criteriu: contactul și relațiile cu românii, care ar fi trebuit semnalate. Așa de ex. în capitolul Folclor, s-ar fi putut înmulți numărul poeziilor avînd contingente cu folclorul românesc, cum ar fi: Fogarasi István sau Batori Ilona (cu multe corespondențe în folclorul nostru) sau balada săcuiască Cimpia fetelor (Leánymező), în care se povestește răpirea fetelor de șăcui și de români de către turci, în apropierea Buzăului.

În capitolul Literatura cultă, la Balassi Bálint ar fi fost cazul să fie reprodușă poezia de dragoste care se cîntă „pe melodia aceea, cum și-a plîns ciobănița română oile rătăcite”.

Din cîntecul vechi s-ar fi putut traduce cîteva fragmente referitoare la Mihai Viteazul, care își îndeamnă ostașii în bătălia de la Călugăreni astfel:

„De dușmanul trufaș nu se teamă nime,

„Și să faceți totul, cum vedeți la mine,

„Să murim mai bine-n luptă

„Să n-ajungem robi în lanțuri,

„peste mare...”

sau în care se regreță moartea lui Matei Basarab, „scut al Transilvaniei împotriva năvălirilor tătare și turcești” etc.

Din Scrisorile lui Mikes Kelemen s-ar fi putut traduce și cele scrise despre Principatele Române.

Din Baresay Abraham, s-ar fi putut reproduce poeziile în care admiră frumusețea româncelor, a poeziei și jocului românesc și mai ales Felul nunții la Români (Lakadalom) módja az oishoknál), în care descrie cu mult aplomb mitologic firgul de fete de la Găina.

În legătură cu savantul și poetul Virág Benedek s-ar fi putut menționa că a colaborat la Dicționarul în patru limbi al lui Samuil Micu și a fost în relații de prietenie cu Petru Maior.

Kazinczy Ferenc, în Scrisorile sale are o serie de pasaje referitoare la românii pe care i-a întîlnit în

diferite călătorii. A arătat mult interes pentru poezia populară românească, reproducînd una, și stîrîndul, în primele decenii ale secolului trecut.

La Fazekas Mihály s-ar fi putut aminti că Mateiaș Gîscarul (Lúdas Matyi) l-a auzit poate la cîndăii din Moldova, cu ocazia expediției austriece din anii 1788—89, la care a luat parte ca ofițer și pe care a povestit-o în versuri. Nu e lipsit de interes să se știe că în pomenita expediție s-a îndrăgostit de o frumoasă moldoveancă, Ruxandra, căreia îi închină patru poezii delicate.

Știu că e ușor să stai pe malul apei și să dai sfaturi celui ce e silit să se lupte cu valurile. Totuși, din dorința ca la volumele viitoare să se aducă unele îmbunătățiri, mi-am permis să fac completările de mai sus.

A. P. TODOR

ART

mihai negulescu
expoziții

tapiseria și sculptura jugoslavă

Poate nimic nu exprimă mai bine un climat sufletesc, sensibilitatea unui popor, decât operele sale de artă, create de-a lungul timpului, în care se păstrează ca într-o cronică vie forța creatoare a semințiilor, viziunea lor asupra frumuseții vieții și — nu o dată — asupra viitorului. Deși în Expoziția de tapiserie și sculptură mică din R. S. F. Jugoslavia, deschisă în sala Dalles expozitează o dată de naștere foarte recentă (din 1960 încôace), impresia covârșitoare pe care și-o prilejuiesc este aceea a unei intimități complexe și instructive cu bagajul spiritual al țării prietene, exprimată adesea prin lucrări pline de fantezie, de frumusețe, de echilibru.

Catalogul expoziției ne informează că tapiseria jugoslavă (care s-a descoperit pe sine, ca artă contemporană, relativ recent) a devenit „Coroara arhitecturii moderne cu rol decorativ... Totodată ea se impune prin înalte valori artistice care o îndreaptă spre deplină autonomie”. Printre imense dreptunghiuri din lână colorată, „exponatele de sculptură mică” nu își estompează prezența decât în măsura în care, ici-colo, nota de expresivă originalitate a tapisierilor e mai dificilă a fi egalată de unele „descoperiri” și rezolvări sculpturale („forme luminoase”, portrete sudate, forme spațiale provenite din lipirea alături a florilor citorva mii de culori etc.).

Datorită funcției sale pronunțat decorative, tapiseria oferă o largă arie de manifestare a fanteziei, și al spiritului metodic, disciplinat. Varietatea de genuri și stiluri, amintită mai sus, provine desigur din sporul pe care l-au adus în acest domeniu personalitățile distincte, preocupate a-și cultiva trăsăturile de fond ale propriului talent, până la incoruptibila împănare. Deși expune o singură lucrare — „Semne” — Janez Bernik, deținător al mai multor premii internaționale, cartila de artă modernă de pretutindeni, tapiseria relevă o anume pretenție a compoziției, dublată adesea de vitalitatea culorii în care trăiesc parcă tonuri și armonii ale minunatelor costume și jesături populare ale Serbiei, Croației, Muntenegrului.

„Opre”, Bosko Karanovici cultivă în mod strălucit expresia cu valențe epice și simbolice. Bogate în poezie, cultivând un cromatism bine armonizat, „Compoziție” de Marij Pregelj, „Ramuri” de Milivoj Nicolajevici, „Compoziție” și „Us-dreaptă” de Franje Slana se recomandă ca niște reușite ale genului. Retin de asemeni atenția, prin prețanța stilizării, „Mesele țărănești” ale lui Mladen SrbinoVICI, ca și reprezentările nervoase, pline de suflu coloristic și compozițional ale lui Milan Konjovici („Ramuri” și, mai ales, „Vără”).

Cu „Minerii” lui Stojan Batic, cu „Manifestațiile” lui Drago Trsar ori „Balada spinzuraților” de Nandor Glid — sculptura din expoziție contribuie nu numai la comunicarea unei realități sensibilizate în dominarea și însuflețirea bronzului, pietrii sau aluminului. Asemenea lucrări vorbesc cu căldură și fermitate despre oamenii de ieri și de azi, despre istoria acestora în aceeași vibrantă alături a luptărilor. Având fiecare un nucleu rapsodic, solicitând deopotrivă emoția ca și meditația privitorului, aceste piese capătă o pronunțată distincție prin mesajul lor viguros, prin exprimarea în imagini vibrante, adesea simbolice, a unor personaje și realități esențiale ale istoriei țării prietene.

În ciuda dimensiunilor reduse, lucrările amintite respiră monumentalitate. Grupul monolit al „Minerilor” se leagă și se întregeste printr-un adevărat rădăcinis — de pufuri, de galerii și de abataje, cite le străbat și le unesc, într-o singură ființă, mădulele. În strînsă relație cu tema „Spinzuraților”, o înălțare de trupuri schilofe, formind o dramatică rețea de sirmă ghimpată, ține memoria celor pieriți la Dachau (Nandor Glid). În ciuda unor vagi note cubiste, rigoarea arhitecturală, compoziția amplă din relieful lui Drago Trsar („Manifestație”) anunță un sculptor interesant.

Mențiuni aparte merită cu prisosință Janez Boljka (pentru al său pictoresc „Om din Ribnik”) și Branko Ruzici (cu un excelent lemn intitulat „Cezane”).

Vigoarea unor asemenea lucrări vine fără îndoială din aceea că au în miezul lor omul, izvoarele cele mai generoase ale sensibilității umane. Căile pentru explorarea acestor izvoare nu pot fi însă limitative și expoziția — cu obiectivitate — caută să ne familiarizeze și cu preocupările unor artiști atrași fie spre evidențierea ideii abstracte (Dusan Dgiamonia), fie spre odiseea dialogului cu materialul (Vojin Bakic). „Forme luminoase” ori de explorarea raportului mase — ritm (Olga Jevric) — „Compoziție”.

În ciuda unor scăderi nesemnificative, covârșitoare majoritate a tapisierilor și sculptorilor expuse privitorului român relevă o complexă realitate artistică, angajată în procesul dinamic al autodefinirii și perfecționării.

PETER IACOBI:

MATERNITATE

Sabin Bălașa

Sint situații penibile cînd cu toate că ești complet nevinovat, nu ai cum să te justifice. Cu o astfel de situație m-a onorat de curînd revista „Luceafărul”, publicînd „Istoria paralelă a filmului de animație”, unde mă pune „alături” de grăicianul și regizorul polonez Jan Lenica. Desigur, as putea să neg frontal toată „istoria paralelă” socotind-o anecdotică, iar pe descoperitorul fotografic din „Graphis” să-l găsesc animat de un spirit viol. Dar nu voi face acest lucru. Asemănarea dintre cele două desene a fost constatată și nu-mi rămîne decât să mă conving eu însumi că sînt vinovat. Dar pentru aceasta, trebuie să reiau aici, în mod sistematic, toate etapele care m-au dus la acest necugetat gest.

1) Ideea desenului cu peștii nu mi-a putut veni decît din folclorul polonez, singurul din lume în care se alină acest proverb: „Peștele cel mare înghite pe cel mic”.

2) Cunoscind faptul că nu am în jurul meu decît oameni binevoitori, m-am gîndit, ca desenul meu să fie foarte asemănător cu cel al lui Lenica, renunțînd pînă și la bruma de „prolucrare” pe care o fac alții în astfel de situații.

3) Apoi, ca să-mi fac un serviciu, am ales din sute de desene izornii pe care le-am pentru o-încercînd revistă „Contemporanul”.

4) Și astfel, procedînd deschis, în-am gîndit să-i ușurez calea abilității descoperitor, pentru a nu-i răpi din timpul necesar hîrtiilor muncii sale de creație.

5) Desenul meu fiind menit să intre într-un film ce va participa la un concurs internațional la care va veni și Lenica (probabil va fi chibzuit în jurul, am înțeles că prin aceasta sîntm atrag bunăvoința maestrului și eventual premierea filmului).

Deși aceste argumente sînt destul de serioase, vă mărturisesc că sînt încă în căutare, că nu sînt destul de conștient de asemănarea nu e decît întâmplătoare.

SPORT

nimic nou
sub soare

Ca de obicei, la începutul primăverii condeiele croniciarilor tresar zădărnici de a speranța înmăși, să știți că iarna asta s-a înîmplat ceva! Băieții s-au mai arădat, sînt mai bine dispusi, i-au mai dădăciți și pe ei antrenorii, cu mai lăsat palatul și alinau, o să vedem fotbal! Nu se poate altfel...

Și, hipnotizați de magia fotbalului mergem grîmadă la stadion. Și-acolo ce să vedem? Parcă tot băieții de anul trecut sînt! Ceva mai rotunzi, ceva mai lenți, poarcă tot cu puncte negre ca ariciul, pase tot la adversar, iar cînd se înscris vreau punct III vine să crezi că i-a dat cineva în frunte! Premiul Nobel, așa se surîu lundăși, cu halții și cu portarul!

Dar să nu anticipăm și s-o luăm pe ară geografică. La Craiova: luptă mare! Iară Sportul, Rapidul a tras de două ori pe poartă, arbitral a fluierat cu 3 minute înainte de scurgerea timpului regulamentar și a anulat un gol înscris la îndemînă! Și-acolo ce să vedem? Parcă tot băieții de anul trecut sînt! Ceva mai rotunzi, ceva mai lenți, poarcă tot cu puncte negre ca ariciul, pase tot la adversar, iar cînd se înscris vreau punct III vine să crezi că i-a dat cineva în frunte! Premiul Nobel, așa se surîu lundăși, cu halții și cu portarul!

Dar să nu anticipăm și s-o luăm pe ară geografică. La Craiova: luptă mare! Iară Sportul, Rapidul a tras de două ori pe poartă, arbitral a fluierat cu 3 minute înainte de scurgerea timpului regulamentar și a anulat un gol înscris la îndemînă! Și-acolo ce să vedem? Parcă tot băieții de anul trecut sînt! Ceva mai rotunzi, ceva mai lenți, poarcă tot cu puncte negre ca ariciul, pase tot la adversar, iar cînd se înscris vreau punct III vine să crezi că i-a dat cineva în frunte! Premiul Nobel, așa se surîu lundăși, cu halții și cu portarul!

Dar să nu anticipăm și s-o luăm pe ară geografică. La Craiova: luptă mare! Iară Sportul, Rapidul a tras de două ori pe poartă, arbitral a fluierat cu 3 minute înainte de scurgerea timpului regulamentar și a anulat un gol înscris la îndemînă! Și-acolo ce să vedem? Parcă tot băieții de anul trecut sînt! Ceva mai rotunzi, ceva mai lenți, poarcă tot cu puncte negre ca ariciul, pase tot la adversar, iar cînd se înscris vreau punct III vine să crezi că i-a dat cineva în frunte! Premiul Nobel, așa se surîu lundăși, cu halții și cu portarul!

Dar să nu anticipăm și s-o luăm pe ară geografică. La Craiova: luptă mare! Iară Sportul, Rapidul a tras de două ori pe poartă, arbitral a fluierat cu 3 minute înainte de scurgerea timpului regulamentar și a anulat un gol înscris la îndemînă! Și-acolo ce să vedem? Parcă tot băieții de anul trecut sînt! Ceva mai rotunzi, ceva mai lenți, poarcă tot cu puncte negre ca ariciul, pase tot la adversar, iar cînd se înscris vreau punct III vine să crezi că i-a dat cineva în frunte! Premiul Nobel, așa se surîu lundăși, cu halții și cu portarul!

Dar să nu anticipăm și s-o luăm pe ară geografică. La Craiova: luptă mare! Iară Sportul, Rapidul a tras de două ori pe poartă, arbitral a fluierat cu 3 minute înainte de scurgerea timpului regulamentar și a anulat un gol înscris la îndemînă! Și-acolo ce să vedem? Parcă tot băieții de anul trecut sînt! Ceva mai rotunzi, ceva mai lenți, poarcă tot cu puncte negre ca ariciul, pase tot la adversar, iar cînd se înscris vreau punct III vine să crezi că i-a dat cineva în frunte! Premiul Nobel, așa se surîu lundăși, cu halții și cu portarul!

Dar să nu anticipăm și s-o luăm pe ară geografică. La Craiova: luptă mare! Iară Sportul, Rapidul a tras de două ori pe poartă, arbitral a fluierat cu 3 minute înainte de scurgerea timpului regulamentar și a anulat un gol înscris la îndemînă! Și-acolo ce să vedem? Parcă tot băieții de anul trecut sînt! Ceva mai rotunzi, ceva mai lenți, poarcă tot cu puncte negre ca ariciul, pase tot la adversar, iar cînd se înscris vreau punct III vine să crezi că i-a dat cineva în frunte! Premiul Nobel, așa se surîu lundăși, cu halții și cu portarul!

Dar să nu anticipăm și s-o luăm pe ară geografică. La Craiova: luptă mare! Iară Sportul, Rapidul a tras de două ori pe poartă, arbitral a fluierat cu 3 minute înainte de scurgerea timpului regulamentar și a anulat un gol înscris la îndemînă! Și-acolo ce să vedem? Parcă tot băieții de anul trecut sînt! Ceva mai rotunzi, ceva mai lenți, poarcă tot cu puncte negre ca ariciul, pase tot la adversar, iar cînd se înscris vreau punct III vine să crezi că i-a dat cineva în frunte! Premiul Nobel, așa se surîu lundăși, cu halții și cu portarul!

Dar să nu anticipăm și s-o luăm pe ară geografică. La Craiova: luptă mare! Iară Sportul, Rapidul a tras de două ori pe poartă, arbitral a fluierat cu 3 minute înainte de scurgerea timpului regulamentar și a anulat un gol înscris la îndemînă! Și-acolo ce să vedem? Parcă tot băieții de anul trecut sînt! Ceva mai rotunzi, ceva mai lenți, poarcă tot cu puncte negre ca ariciul, pase tot la adversar, iar cînd se înscris vreau punct III vine să crezi că i-a dat cineva în frunte! Premiul Nobel, așa se surîu lundăși, cu halții și cu portarul!

Dar să nu anticipăm și s-o luăm pe ară geografică. La Craiova: luptă mare! Iară Sportul, Rapidul a tras de două ori pe poartă, arbitral a fluierat cu 3 minute înainte de scurgerea timpului regulamentar și a anulat un gol înscris la îndemînă! Și-acolo ce să vedem? Parcă tot băieții de anul trecut sînt! Ceva mai rotunzi, ceva mai lenți, poarcă tot cu puncte negre ca ariciul, pase tot la adversar, iar cînd se înscris vreau punct III vine să crezi că i-a dat cineva în frunte! Premiul Nobel, așa se surîu lundăși, cu halții și cu portarul!

Dar să nu anticipăm și s-o luăm pe ară geografică. La Craiova: luptă mare! Iară Sportul, Rapidul a tras de două ori pe poartă, arbitral a fluierat cu 3 minute înainte de scurgerea timpului regulamentar și a anulat un gol înscris la îndemînă! Și-acolo ce să vedem? Parcă tot băieții de anul trecut sînt! Ceva mai rotunzi, ceva mai lenți, poarcă tot cu puncte negre ca ariciul, pase tot la adversar, iar cînd se înscris vreau punct III vine să crezi că i-a dat cineva în frunte! Premiul Nobel, așa se surîu lundăși, cu halții și cu portarul!

DINU SĂRARU
CRONICA TEATRALA

simple coincidențe de paul everac (1)

„Am urmarit mai puțin să ofer soluții făcute de-a gata, cit mai ales să ridic probleme vii din dialectica realității. Am ținut să dau optimismului mai puțin forma idilică a unui acord consonant, cit mai ales rezonanță tonică a unor fenomene de creștere.”

PAUL EVERAC

Scriitor cu o pronunțată înclinare spre investigarea universului spiritual al realității contemporane românești, în vederea relevării structurii socialiste a acestui univers, acuzînd o pasionată angajare civică și patriotică, Paul Everac a evitat cu bună știință sau, mai exact, cu o nobilă conștiință a misiunii sale „soluțiile de-a gata făcute”, militînd pentru abordarea deschisă, exigentă și obiectivă a fenomenelor etice, dar cu o fermă convingere în capacitatea societății noastre de a „spori umanitatea” membrilor ei. De la „Ochiul albastru” și „Ferestre deschise” la „Ștafeta nevăzută” și, recent, la „Simple coincidențe” — cu excepția singurii a unui compromis, cum cred și azi? — care l-a adus la dramatoarea „Castașca și viața interioară” — scriitorul a ilustrat o reală și sigură evoluție, confirmînd un sever proces de maturizare și nu infimătorul resursele majore ale talentului său s-au afirmat pe măsură ce interesul scriitoricesc se confunda și se conjuga cu accentuarea manifestă a responsabilității civice. Insist asupra acestui aspect al scrierilor lui Paul Everac pentru că el mi se pare, semnificativ și elocvent pentru argumentele care m-au făcut să semnez rezerve foarte serioase, față de anumite lucrări dramatice rezultate dintr-o elaborare canonică și sofisticată a datelor realității noastre, încît imaginea rezultată înimi da sentimentului unei mimări mai mult sau mai puțin iscusite, dar în nici un caz pe acela al fiorului vieții autentice, însușite de poziunea generoasă și pătimașă a scriitorului suferind cu adevărat.

Pendulînd între viziunea, de împrumut, a unei ricanări negativiste, motivată „teoretic” prin nevoia de a depista fenomenele de care trebuie să ne desprîșim, și un idilism trivial prin înșoșii coloratură lui dulceagă, nu fără a fi pigmentat, uneori, cu dialoguri incofînd eroilor, sub un chip grav, angosa unei problematici în esență străină spiritului lor, aceste piese.

care de fapt nici n-au rezistat prea mult confruntării cu publicul, și-au aflat, adesea, în cronici și articole, mai ales la revista Teatrul, o bine pregătită reclamă, intenționată pe elegante suporturi „estetice”. Iată, de pildă, exemplul aceluia „Somnoroasă aventură” în care a fost atras scriitorul Teodor Mazilu. Cîte pagini de savantă analiză și cită risipă de elogi care au mers pînă la acel hazliu panseu: „Spuneam că pentru Teodor Mazilu prostia nu-i o fatalitate. As merge pînă acolo încît să spun: prostul își alege prostia” — datorat, alfel, unui distins critic. Și cită economie de cernelă și „sobrietate” în croniclele strict la obiect, pe marginea unei lucrări ca „Ștafeta nevăzută”, vitregită și de o interpretare regizorală la fel de obiectivă prin indiferența ei la valorile reale ale unui text în care spiritul superior al eticii comuniste se transmite contaminant în cadrul unei aprinse și curajoase dezbateri. Nu întâmplător readuc în discuție, la începutul acestei cronici, piesa „Ștafeta nevăzută”. Ea precede vizibil reușita recente premiere a lui Paul Everac, înscrimîndu-se în aceeași arie de preocupări și reflectînd o aceeași probitate scriitoricescă în abordarea fenomenelor din realitate. Reluarea acestei piese, pe scena bucuresteană, și nu numai bucuresteană, mi se pare nu numai o datorie față de o lucrare solid ancorată în realitate, reprezentînd în planul artistic un succes real al noii dramaturgii, dar și o obligație din punctul de vedere al politicii noastre teatrale.

Așadar, deși nu s-ar putea spune că a fost răsfățat de interesul incontestabil al criticii teatrale, Paul Everac a reușit să se afirme printr-o răbdătoare și chibzuită aplecare asupra lucrului său, unul din meritele sale principale sînd în convingerea, exprimată prin fiecare din piesele sale, că o operă literară nu-și va putea întemeia sporul de originalitate decît prin reflectarea probă și exigentă a lumii de sentimente și idei pe care o traversează scriitorul ca exponent al poporului său. De alfel, în cîteva din intervențiile sale, apărute în presă în ultima vreme, scriitorul a exprimat cu claritate acest deziderat al artei pe care o slujește. Așa de pildă, comentînd lipsa de discernămint care caracterizează pasiunea unor contrafeti de a fine pasul cu moda literară, Paul Everac face o observație plină de interes, ce nu e de loc străină de spiritul care a guvernat lucrul său la piesa „Simple coincidențe”.

„Experimentul artistic e un act polemic cu o formă care nu te mai încapă. Ce ai de spus, asta e esențial: cui, de ce, de pe ce poziții? Experimentul e întotdeauna atipic; cînd a devenit tipic nu mai e experiment, e pasișă: pasișă altui experiment. Dacă a pasișă un model clasic e trist, a pasișă un alt experiment e lamentabil. Fiindcă experimentul în-

seamnă, înainte de toate, să te exprimi pe tine, dîncolo de orice model; pe tine ca interpret al lumii.

Cînd ai un lucru foarte prețios de spus despre lume (de pe poziția orînduirii tale, o poporului tău, a filozofiei tale materialist-dialectice), criterul experimentului e acesta: puteai s-o spui și altfel, în felul obișnuit? Nu? Atunci experimentul e legitim. Da? Experimentul e fandoseală. În arta noastră modernă am văzut și de un fel și de altul. Se cam pleacă uneori de la formă, sub cuvînt de experiment. În teatru am văzut experimente spectaculoase, afectînd forma, încercînd să „redescopere” conținuturi prețios ignorate, pînă acum. În dramaturgia noastră n-am prea văzut experiment. Retrospectiva, procesul public, desfășurarea acțiunii de-ândărătalea, discuția cu sala, sînt procedee dramaturgice mai vechi. În mai mult de procedură. Experiment propriu-zis cu ideșite, ca mod de a pune problema, ca mod de a converti o idee noabisistă într-un mijloc de teatru noabisist, de pe pozițiile noastre, n-am văzut. Numai dacă ai folosit pentru o idee valoroasă un limbaj modern și adecvat — singurul adecvat — înseamnă că ai realizat un spor în substanță”.

Dezbateri morale, dar nu moralizatoare, cu implicații care depășesc mult în interesul problematicii raporturilor familiare și dintre părinți și copii, piesa „Simple coincidențe” izvorăște din voința — ca și în cazul operei lui Horia Lovinescu — de a chema spectatorul să mediteze cu gravitate la răspunderea ce incumbă fiecăruia dintre noi, în cadrul unui sistem de relații sociale esențialmente favorabil comunicației umane. În fața acest apel poate fi înfîlșit și în fabula pe care o propune „Ștafeta nevăzută”. În ultima sa piesă, scriitorul și-a propus în exclusivitate să atace o asemenea subiect dificil — în esența lui vizînd și o vie palamitică cu literatura instrîinării.

Datele problemei, de un incontestabil și acut interes, și cu alii mai mult într-o vreme cînd pleoria pentru umanism răsine cu deosebire atenția sociologilor, psihologilor și filozofilor preocupati de repercurșiunile pe plan spiritual ale creșterii ritmului de desfășurare a vieții și ale răspîndirii civilizației tehnice — sînt puse în discuție cu o sinceritate cucaritoare și solicitantă, slujite fiind de un puternic talent scriitoricesc, capabil să transmită imaginii artistice o vibrantă autenticitate.

* consider „Himera” un joc al autorului.

film
vedete?

Contactele repetate cu „cimentul platoului” — se spune așa, prin analogie cu „scîndurile scenei”? — și familiarizarea cu „camera” au cristalizat, de la un film la altul, valori interesante, certe, și în domeniul interpretării actoricești, la noi. Nu e de loc o întimplare faptul că ultimele premiere autohtone au atras atenția asupra unor chipuri expresive și proaspete de actori, asupra unor „vocații” cinematografice sigure. Dar simultan cu această lentă „coacere în ceră” a unui anotimp de interpreți avansați, tot mai frecvente sînt vocile care deplîng lipsa de vedete în cinematografia românească: „n-avem vedete, spun și scriu unii, ceea ce nu e bine; să avem și noi vedetele noastre, relansează alții, într-un avînt simli-caragialesc. Din fericire, o asemenea facere subită de lumini artificiale nu e posibilă în societatea noastră, din cauza bunului simț și a unei mentalități sănătoase.

Nu vîd necesar să transcriu aici definiția vedetelor și nici să mă întreb, în locul altora, cum s-a transformat foisorul și santineala călare italiană (vedetta) în persoana franceză care le devansează pe altele sau în „artistul la vedere” (vedette). Lîsînd etimologia și semantica pe seama celor mai vrednici, e de ajuns să precizăm că vedetele și vedetismul în cinematografie nu reprezintă aproape de loc un fenomen artistic, ci unul cu precădere comercial. E vorba de o pură mentalitate negustorească, hrăpăreată, lipsită de scrupule. De la mica discreție în legătură cu data nașterii pînă la preferințele gastronomice, de la birfa inocentă la decanșarea scandalului, de la flatarea vanității pînă la biciuirea celor mai larg, regizorul Joseph Leo Mankiewicz a ținut să gîdile și sensibilitatea spectatorilor „sofisticați”, a „elitelor”, captîndu-le bunăvoința și explicîndu-le, în revista „Life”, că filmul său e, înții și-ntii, „dificil”. Cum? Iată cum: „Seducînd-o pe Cleopatra, Antoniu vrea să distrugă imaginea paternă, reprezentată de Cezar, și să-și satisfacă astfel latentele sale tendințe oediene și homosexuale” (!!!). Și campania încă nu s-a terminat: producătorul în cauză, Darryl F. Zanuck, a ticluit atît de bine lucrurile încît s-a întimplat cu Baby Jane! (În paranteză fie spus, tristă relansare de vedetă a acceptat să-și facă Betty Davis, cu un asemenea scenariu; sau, în termenii de proverb: vedeta bătrînă nu mai face pelucă bună!) Dar mobilizarea generală decretată pentru lansarea super-

producției Cleopatra? Totul a fost studiat cu finețe și cu multă știință a psihologiei publicului, văzută diferențiat. S-a înaintat din aproape în aproape, începîndu-se cu o amplasă și colorată rememorare a episoadelor, mai dulci sau mai furtunoase, ale ideilor dintre protagoniștii Elisabeth Taylor și Richard Burton; firește, totul asezonat cu material „documentar”, iconografic (din care n-au lipsit fotografiile cu chipul lui Liz, înveșit — sub ochi și pe frunte — de pumnii bărbărești ai lui Burton: exercițiu genitil, probabil, în vederea proximității îmblînzirea scorpilor, pentru care cel doi au sosit de curînd în Europa). După aceea, revista „Photoplay” a invitat la o „masă rotundă” nici mai mult, nici mai puțin decît... șase rabini, care au examinat și au judecat, unul cite unul, „păcatele” vedetelor (cfr. articolul Liz Taylor, How she can be saved, Cum poate fi mîntuită Liz Taylor?). Mai departe: fiind Cleopatra un superpanoramice, un colosal, deci o pelucă destinată publicului celui mai larg, regizorul Joseph Leo Mankiewicz a ținut să gîdile și sensibilitatea spectatorilor „sofisticați”, a „elitelor”, captîndu-le bunăvoința și explicîndu-le, în revista „Life”, că filmul său e, înții și-ntii, „dificil”. Cum? Iată cum: „Seducînd-o pe Cleopatra, Antoniu vrea să distrugă imaginea paternă, reprezentată de Cezar, și să-și satisfacă astfel latentele sale tendințe oediene și homosexuale” (!!!). Și campania încă nu s-a terminat: producătorul în cauză, Darryl F. Zanuck, a ticluit atît de bine lucrurile încît s-a întimplat cu Baby Jane! (În paranteză fie spus, tristă relansare de vedetă a acceptat să-și facă Betty Davis, cu un asemenea scenariu; sau, în termenii de proverb: vedeta bătrînă nu mai face pelucă bună!) Dar mobilizarea generală decretată pentru lansarea super-

altă vedetă — Rex Harrison, în rolul lui Cezar, nu cumva stînjenesca lupta medicilor împotriva superstițiilor? (!!!)

E împede că asemenea manifestări de vedetism și asemenea vedete se potrivească în climatul nostru moral și cultural, ca năca, în perete. De alfel, dacă ar fi să fim punctuali, judecînd oamenii după aportul lor real, în cinematografia noastră — cel puțin decamdată — primii și cei mai îndreptățiți să devină „vedete” ar fi operatorii. Fiîndcă, negreșit, ei dețin pînă acum întietatea în crearea de valori artistice. Deci să începem prin a cere autografe și prin a le populariza imaginile, tocmai celor care făuresc nemijlocit imagini: unul Ovidiu Gologan, unul W. Ott, unul Gore Ionescu, unul Aurel Samson, unul Nicu Stan... Așa ar fi drept!

Și mai e ceva. Vedetismul ori e integral, ori nu e de loc. Vreau să spun că acest fenomen cuprinde și critica de film, care-și are divete, staturile sau vedetele ei. Așa cum apare, de pildă, Bosley Crowther de la „New York Times”: deși nu este, în realitate, cel mai competent critic american, se poartă în schimb ca o vedetă. De frica lui și a capriciilor sale, mulți „distribuitori” nu îndrăznesc să „promoveze” filme din provincie spre marile centre. Pe așful la Procesul lui Orson Welles, programat într-o sală din San Francisco, a apărut chiar un „strai”: Bosley Crowther n-a văzut încă filmul. Ca și cum, la noi, de pildă, ar apărea pe un panou dela „Patria” sau de la „Republica”: Filmul acesta n-a fost încă văzut de Ana Maria Nart!

Vedete? Nu. Artiști.

FLORIAN POTRA

COMITETUL DE REDACȚIE
GHEORGHE ACHIB
L. D. BALAN
MARIN BUCUR
CONSTANTIN CHIRIJA
MIHAI NEGULESCU
DINU SĂRARU
VIOLETA ZAMFIRESCU

Prezentarea artistică
EUGEN MIHAESCU
Prezentarea grafică
D. MOLDOVEANU

REDAȚIA B din Ana Ipa
Bucur 07 15. Telefon 11 51 54
15 10 11 12 10 11
ADMINISTRAȚIA
Kislov 07 10. Telefon 10 11 11
Abonamente 43 lei
08 lei 8 luni 42 lei 10 an
Tiparul Combinatul național
grafic Cap 40101

40 220